

CODE VAN FARMACEUTISCHE PLICHTENLEER

Uitgave 1 januari 2020

CODE DE DÉONTOLOGIE PHARMACEUTIQUE

Édition 1er janvier 2020

ORDE DER APOTHEKERS

NATIONALE RAAD

Henri Jasparlaan 94

1060 Brussel

Tel. 02 537 42 67

E-mail : info@ordederapothekers.be

CODE VAN FARMACEUTISCHE PLICHTENLEER

Uitgave 1 januari 2020

ORDRE DES PHARMACIENS

CONSEIL NATIONAL

Avenue Henri Jaspar 94

1060 Bruxelles

Tél. 02 537 42 67

E-mail : info@ordredespharmaciens.be

CODE DE DÉONTOLOGIE PHARMACEUTIQUE

Édition 1er janvier 2020

De Code van farmaceutische plichtenleer is ook elektronisch beschikbaar op de website van de Orde der Apothekers (www.ordederapothekers.be), met verwijzingen naar de pertinente wetgeving en adviezen van de Nationale Raad. De Code wordt bovendien aangevuld met een gecommenterde Code, die kan gedownload worden via dezelfde website.

Sinds de laatste uitgave werden de artikelen van de Code hernummerd. Concordantietabellen worden ter beschikking gesteld om de equivalenten tussen de oude en de nieuwe nummering (en omgekeerd) terug te vinden.

Le Code de déontologie pharmaceutique est également disponible en version électronique sur le site de l'Ordre des pharmaciens (www.ordredespharmaciens.be), avec des renvois vers la législation pertinente et des avis du Conseil national. Le Code est par ailleurs complété par un Code commenté, qui peut être téléchargé sur le même site.

Depuis la dernière édition, les articles du Code ont été renumérotés. Des tables de concordance sont mises à disposition afin de retrouver les équivalences entre l'ancienne et la nouvelle numérotation (et inversement).

INHOUDSOPGAVE / TABLE DES MATIÈRES

	Artikels Articles	
Inleiding		Introduction
DEEL I.	1-16	PARTIE I.
DE ESSENTIELE REGELS VAN HET BEROEP EN DE ALGEMENE PLICHTEN VAN DE APOTHEKER		LES RÈGLES ESSENTIELLES DE LA PROFESSION ET LES DEVOIRS GÉNÉRAUX DU PHARMACIEN
DEEL II.		PARTIE II.
DE BIJZONDERE PLICHTEN VAN DE APOTHEKER		LES DEVOIRS PARTICULIERS DU PHARMACIEN
1. De apotheker en zijn plichten tegenover de patiënt		1. Le pharmacien et ses devoirs envers le patient
1.1. <i>Het onthaal en de luisterbereidheid</i>	17-19	1.1. <i>L'accueil et l'écoute</i>
1.2. <i>De raadgeving en de vertrouwelijkheid</i>	20-23	1.2. <i>Le conseil et la confidentialité</i>
1.3. <i>De apotheker en zijn aansprakelijkheid</i>	24	1.3. <i>Le pharmacien et sa responsabilité</i>
2. De apotheker en de continuïteit van de zorgverstrekking		2. Le pharmacien et la continuité des soins
2.1. <i>De wachtdienstregeling</i>	25-30	2.1. <i>Le service de garde</i>
2.2. <i>De toegankelijkheid van de apotheek</i>	31-33	2.2. <i>L'accessibilité à la pharmacie</i>
3. De apotheker en de aflevering van het geneesmiddel	34-49	3. Le pharmacien et la délivrance du médicament
4. De apotheker en zijn confraters	50-58	4. Le pharmacien et ses confrères
5. De apotheker en de andere gezondheidszorgbeoefenaars	59-62	5. Le pharmacien et les autres professionnels de soins de santé
6. De apotheker en de verzekeringsinstellingen	63-64	6. Le pharmacien et les organismes assureurs
7. De apotheker en zijn leveranciers	65	7. Le pharmacien et ses fournisseurs
8. De apotheker en zijn personeel, apotheker en niet-apotheker	66-69	8. Le pharmacien et son personnel, pharmacien ou non
9. De apotheker stagemeester	70-72	9. Le pharmacien maître de stage
10. De apotheker en derden	73-76	10. Le pharmacien et les tiers
11. De apotheker en de apotheek		11. Le pharmacien et la pharmacie
11.1. <i>De lokalisatie van de apotheek</i>	77-79	11.1 <i>La localisation de la pharmacie</i>
11.2. <i>De inrichting van de apotheek</i>	80-86	11.2 <i>L'agencement de la pharmacie</i>

	Artikels Articles	
11.3. <i>De aangeboden producten, andere dan geneesmiddelen, en de diensten</i>	87	11.3. <i>Les produits autres que les médicaments et les services proposés</i>
12. De apotheker en het leefmilieu	88	12. Le pharmacien et l'environnement
13. De apotheker, de informatie, de publiciteit en commerciële praktijken		13. Le pharmacien, l'information, la publicité et les pratiques commerciales
13.1. <i>Algemene beginselen</i>	89 - 93	13.1. <i>Principes généraux</i>
13.2. <i>De informatie</i>	94 - 97	13.2. <i>L'information</i>
13.3. <i>De persoonlijke publiciteit</i>	98 - 101	13.3. <i>La publicité personnelle</i>
13.4. <i>Publiciteit en commerciële praktijken in verband met producten</i>	102 - 113	13.4. <i>La publicité et les pratiques commerciales relatives aux produits</i>
13.5. <i>De concurrentiepraktijken</i>	114 - 116	13.5. <i>Les pratiques de concurrence</i>
14. De apotheker en het internet	117 - 124	14. Le pharmacien et internet
DEEL III. SLOTBEPALINGEN	125	PARTIE III. DISPOSTIONS FINALES
BIJLAGE : CRITERIA MET BETREKKING TOT ARTIKEL 87 VAN DE CODE VAN FARMACEUTISCHE PLICHTENLEER		ANNEXE : CRITÈRES RELATIFS À L'ARTICLE 87 DU CODE DE DÉONTOLOGIE PHARMACEUTIQUE
CONCORDANTIETABELLEN		TABLES DE CONCORDANCE
1. Oude nummering - Nieuwe nummering		1. Ancienne numérotation - Nouvelle numérotation
2. Nieuwe nummering - Oude nummering		2. Nouvelle numérotation - Ancienne numérotation

CODE VAN FARMACEUTISCHE PLICHTENLEER CODE DE DÉONTOLOGIE PHARMACEUTIQUE

Voorafgaande opmerking :

In deze Code wordt het woord "apotheker" (en het persoonlijk voornaamwoord "hij" dat het vervangt) gebruikt om zowel mannelijke als vrouwelijke apothekers aan te duiden.

Inleiding

De Orde der Apothekers werd opgericht bij wet van 19 mei 1949. De bepalingen van het koninklijk besluit nr. 80 van 10 november 1967 regelen de werking van de Orde.

Artikel 15, §1 van dit besluit bepaalt de bevoegdheden van de Nationale Raad, die hoofdzakelijk de opdracht krijgt de algemene beginselen en de regels voor de farmaceutische plichtenleer op te stellen en er de nodige aanpassingen in aan te brengen.

Volgens de bewoordingen van deze wettelijke bepaling bevat de Code met name regels betreffende de continuïteit van de zorg, waartoe ook het naleven van de wachtdiensten behoort, het beroepsgeheim, het doorgeven van documenten of farmaceutische informatie aan confraters en behandelende artsen. De Code regelt ook de individuele relaties tussen de apotheker enerzijds, de patiënten, de confraters, de artsen, de beoefenaars van de tandheelkunde, de dierenartsen en de paramedische beroepsbeoefenaars, anderzijds. In de Code worden de grondbeginselen geformuleerd die de sociale verplichtingen van de apotheker vastleggen.

Deze Code voorziet bepalingen die tot doel hebben de essentiële regels van het beroep

Remarque préliminaire :

Dans le présent Code, le terme "pharmacien" (et le pronom personnel "il" qui le remplace) est utilisé pour désigner tant les pharmaciennes que les pharmaciens.

Introduction

L'Ordre des pharmaciens, créé par la loi du 19 mai 1949, est actuellement régi par les dispositions de l'arrêté royal n° 80 du 10 novembre 1967.

L'article 15, § 1er de cet arrêté définit les attributions du Conseil national auquel il donne principalement pour mission d'élaborer les principes généraux et les règles qui constituent le Code de déontologie pharmaceutique et d'y apporter les adaptations nécessaires.

En vertu des termes de cette disposition légale, le Code comprend notamment les règles relatives à la continuité des soins, en ce compris le respect du service de garde, au secret professionnel, à la transmission de documents ou d'informations pharmaceutiques entre confrères et médecins traitants. Le Code réglemente également les rapports individuels entre le pharmacien, d'une part, et les patients, les confrères, les médecins, les praticiens de l'art dentaire et de l'art vétérinaire ainsi que les titulaires de professions paramédicales, d'autre part. Il énonce les principes sur base desquels sont déterminées les obligations sociales du pharmacien.

Le Code prévoit les dispositions visant à sauvegarder les règles essentielles de la

van apotheker te vrijwaren, een beroep dat niet kan gereduceerd worden tot een louter commerciële verkoopactiviteit.

Gezien de evolutie van het beroep en van de samenleving, acht de Nationale Raad het aangewezen de deontologische Code regelmatig te actualiseren.

De artsenijsbereidkunde maakt volwaardig deel uit van de geneeskunst en wordt beoefend met respect voor het principe van de therapeutische vrijheid en binnen de grenzen opgelegd door de vereisten van het beroep. Het beroep van apotheker is door zijn aard van belang voor de volksgezondheid, voor de bescherming van de gezondheid van de patiënten, voor de behandeling en de genezing van de patiënten.

Een degelijk onthaal, luisterbereidheid, bekwaamheid en toewijding zijn de voornaamste kwaliteiten die de patiënt terecht mag verwachten van zijn apotheker, die hij volledig moet kunnen vertrouwen.

Deze regels hebben tot doel een behoorlijke uitoefening van het beroep ten dienste van de patiënt en de volksgezondheid te verzekeren.

Ze zijn in hoofdstukken onderverdeeld, die overeenkomen met de verschillende aspecten van het beroep.

Deze regels gelden voor alle apothekers ingeschreven op de lijst van de Orde der Apothekers, zowel tijdens als buiten hun beroepsactiviteit.

Zie het advies van 18 april 2017 over het cassatiearrest van 16 december 2016 dat op de website van de Orde gepubliceerd werd: "[Deontologie van toepassing op verkoop parafarmacie door apotheker](#)".

Om de artsenijsbereidkunde in België te mogen uitoefenen, is iedere apotheker wettelijk verplicht om op de lijst van de Orde ingeschreven te zijn (artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 80).

profession de pharmacien, profession qui ne peut être réduite à une simple activité commerciale de vente.

Vu l'évolution de la profession et de la société, le Conseil national estime qu'il est opportun d'actualiser régulièrement le Code de déontologie.

L'art pharmaceutique, partie intégrante de l'art de guérir, s'exerce dans le respect du principe de la liberté thérapeutique et dans les limites qu'imposent les exigences de la profession, laquelle intéresse par sa nature même la santé publique, la protection de la santé des patients, le traitement et la guérison des patients.

L'accueil adéquat et l'écoute attentive du patient, la compétence et le dévouement sont les qualités majeures que le patient est en droit d'attendre du pharmacien, en qui il doit pouvoir avoir entièrement confiance.

Les présentes règles ont pour but de garantir le bon exercice de la profession dans l'intérêt du patient et de la santé publique.

Elles sont regroupées en chapitres qui correspondent aux divers aspects de la profession.

Ces règles s'imposent à tous les pharmaciens inscrits au tableau de l'Ordre des pharmaciens dans ou en dehors de leur activité professionnelle.

Voir l'avis du 18 avril 2017 publié sur le site de l'Ordre relatif à l'arrêt de cassation du 16 décembre 2016 : « [La déontologie s'applique à la vente de produits de parafarmacie](#) ».

Pour pouvoir pratiquer l'art pharmaceutique en Belgique, tout pharmacien est légalement tenu d'être inscrit au tableau de l'Ordre (article 2 de l'arrêté royal n° 80).

De vergunninghouder voor de uitbating van de officina die geen apotheker is, is niet bij de Orde ingeschreven: cf. [art. 8, al. 5-6](#) van de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen en advies van 9 april 2015 dat op de website van de Orde gepubliceerd werd over [de onafhankelijkheid van de officina-apotheker](#).

Le détenteur de l'autorisation d'exploitation de l'officine non pharmacien n'est pas inscrit à l'Ordre : cf. [art. 8, al. 5-6](#) de la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé et avis du 9 avril 2015 publié sur le site de l'Ordre au sujet de l'[indépendance du pharmacien](#).

DEEL I DE ESSENTIELE REGELS VAN HET BEROEP EN DE ALGEMENE Plichten VAN DE APOTHEKER

Artikel 1

De uitoefening van de artsnijbereidkunde beantwoordt aan een opdracht van volksgezondheid en vervult een sociale en humanitaire rol: het behoud of het herstel van de gezondheid van de patiënten.

De apotheker staat ten dienste van de volksgezondheid. Hij voert zijn beroepsactiviteit uit in het belang van de gezondheid van de patiënt. Gedurende heel zijn loopbaan oefent hij met bekwaamheid en toewijding zijn taak uit.

Artikel 2

Hij leeft de wettelijke voorschriften en reglementeringen na die de uitoefening van de artsnijbereidkunde regelen.

Artikel 3

Hij handelt steeds in een geest van loyaliteit, collegialiteit en confraterniteit.

Artikel 4

Hij ontplooit zijn beroepsactiviteiten in overeenstemming met de structuren inzake gezondheidszorg.

Artikel 5

Hij respecteert de principes van waardigheid, moraliteit, eer, bescheidenheid, eerlijkheid en toewijding in zijn beroepsuitoefening.

Zelfs buiten het kader van de uitoefening van zijn beroep, vermijdt hij alle handelingen of gedragingen, die hieraan afbreuk doen, zonet kan de patiënt het vertrouwen verliezen dat hij in het beroep in het algemeen, alsook in de apotheker in het bijzonder, mag stellen.

PARTIE I LES REGLES ESSENTIELLES DE LA PROFESSION ET LES DEVOIRS GENERAUX DU PHARMACIEN

Article 1

L'exercice de l'art pharmaceutique répond à une mission de santé publique à but social et humanitaire : le maintien ou le rétablissement de la santé des patients.

Le pharmacien est au service de la santé publique. Il exerce son activité dans l'intérêt du patient. Il agit tout au long de sa carrière avec compétence et dévouement.

Article 2

Il respecte les prescriptions légales et réglementaires régissant l'exercice de l'art pharmaceutique.

Article 3

Il agit toujours dans un esprit de loyauté, de collégialité et de confraternité.

Article 4

Il développe ses activités professionnelles en conformité avec les structures existant en matière de soins de santé.

Article 5

Il respecte les principes de dignité, de moralité, d'honneur, de discrétion, de probité et de dévouement dans l'exercice de sa profession.

Même en dehors de l'exercice de sa profession, il évite tout acte ou comportement de nature à y porter atteinte sous peine de faire perdre au patient la confiance qu'il est en droit d'avoir dans la profession en général et dans le pharmacien en particulier.

Artikel 6

Op basis van zijn wetenschappelijke opleiding en op een objectieve en kritische manier, verstrekt hij enkel farmaceutische zorg en producten van hoge kwaliteit.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt B., definitie "Kwaliteit".

Artikel 7

Het is zijn plicht om zijn deskundigheid op peil te houden en zijn wetenschappelijke kennis steeds actueel te houden.

Zie [het K.B. van 8 juli 2014 betreffende de permanente vorming van de apothekers van de voor het publiek opengestelde officina's](#).

Artikel 8

Hij schenkt bijzondere aandacht aan het onthaal van elkeen in de apotheek. Hij is luisterbereid en verleent advies en gepaste farmaceutische zorg aan de patiënt.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt F.7.

Artikel 9

De apotheker verstrekt informatie die steeds waarheidsgetrouw, objectief, verifieerbaar en begrijpelijk is voor de patiënt.

Artikel 10

Hij is gebonden door het beroepsgeheim. Hij garandeert de vertrouwelijkheid en de bescherming van het privéleven van de patiënt.

Artikel 11

Hij waakt over het respecteren van de vrije keuze van apotheek door de patiënt.

Zie [het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, art. 8](#) en de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, [art. 6](#).

Artikel 12

Hij zorgt voor de continuïteit in de zorgverlening.

Article 6

Sur la base de sa formation scientifique et de manière objective et critique, il ne dispense que des soins pharmaceutiques et des produits de haute qualité.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point B., définition « Qualité ».

Article 7

Il est de son devoir de maintenir son niveau de compétence et d'actualiser en permanence ses connaissances scientifiques.

Voir [l'A.R. du 8 juillet 2014 relatif à la formation continue des pharmaciens d'officines ouvertes au public](#).

Article 8

Il veille au bon accueil de chacun dans la pharmacie. Il est à l'écoute du patient et lui prodigue ses conseils et les soins pharmaceutiques appropriés.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point F.7.

Article 9

Le pharmacien fournit de l'information qui est toujours véridique, objective, vérifiable et compréhensible pour le patient.

Article 10

Il est tenu au secret professionnel. Il est garant de la confidentialité et du respect de la vie privée du patient.

Article 11

Il veille au respect du libre choix de la pharmacie par le patient.

Voir [l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, art. 8](#) et la loi du 22 août 2002 relative aux droits du patient, [art. 6](#).

Article 12

Il veille à la continuité des soins.

Artikel 13

Hij neemt collegiaal deel aan de wacht-dienst.

Artikel 14

Hij vrijwaart zijn onafhankelijkheid in de uitoefening van zijn beroep : hij is verantwoordelijk voor alle handelingen die door hemzelf of onder zijn toezicht worden verricht.

Artikel 15

Hij oefent in de eerste plaats een gezondheidszorgberoep uit, wat inhoudt dat zijn activiteit niet verward mag worden met de uitoefening van een handelszaak.

In het belang van de volksgezondheid en om het vertrouwen van de patiënt niet te schaden, vermijdt hij in zijn beroeps-activiteit elke commerciële overdrijving.

Zie het K.B. nr. 80 van 10 november 1967 betreffende de Orde der apothekers, [art. 15](#), § 1, al. 5.

Artikel 16

Hij verleent zoveel mogelijk zijn medewerking aan activiteiten die de volksgezondheid en in het bijzonder de artsensj-bereidkunde dienen.

Zie de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, [art. 5/1](#).

Article 13

Il participe au service de garde dans un esprit de collégialité.

Article 14

Il assure son indépendance dans l'exercice de sa profession : il demeure responsable de tous les actes accomplis par lui-même ou sous sa supervision.

Article 15

Il exerce avant tout une profession de soins de santé dont l'activité ne peut être confondue avec l'exploitation d'un commerce.

Dans l'intérêt de la santé publique et afin de ne pas nuire à la confiance du patient, il préserve son activité professionnelle de toute dérive commerciale.

Voir l'A.R. n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens, [art. 15](#), § 1er, al. 5.

Article 16

Il collabore autant que possible à toute activité qui sert la santé publique et plus spécifiquement l'art pharmaceutique.

Voir la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, [art. 5/1](#).

DEEL II. DE BIJZONDERE PLICHTEN VAN DE APOTHEKER

PARTIE II. LES DEVOIRS PARTICULIERS DU PHARMACIEN

1. De apotheker en zijn plichten tegenover de patiënt

1. Le pharmacien et ses devoirs envers le patient

1.1. Het onthaal en de luisterbereidheid

1.1. L'accueil et l'écoute

Artikel 17

De apotheker streeft ernaar de belangen van de patiënt te dienen door zijn bekwaamheid en toewijding ten dienste te stellen van iedereen zonder enige vorm van discriminatie.

Article 17

Le pharmacien cherche à servir l'intérêt du patient en mettant sa compétence et son dévouement au service de toute personne sans aucune forme de discrimination.

Artikel 18

De apotheker schenkt aandacht aan het onthaal van de patiënt die zich aanmeldt in de apotheek. Hij zorgt ervoor dat een vertrouwelijk gesprek in alle discretie mogelijk is.

Article 18

Le pharmacien accorde une attention à l'accueil du patient qui s'adresse à la pharmacie. Il veille à ce qu'un dialogue confidentiel soit possible en toute discrétion.

Om de vertrouwensrelatie met de patiënt te verzekeren, worden in elke communicatie met de patiënt de juiste identiteit en hoedanigheid van elk lid van het apotheekteam kenbaar gemaakt.

Dans le souci de préserver la relation de confiance avec le patient, l'identité et le titre précis de chaque membre de l'équipe officinale sont indiqués dans chaque communication avec le patient.

Artikel 19

De apotheker helpt de patiënt naar best vermogen. Hij luistert naar hem, informeert hem correct en adviseert hem binnen de grenzen van zijn deskundigheid, zonder enige diagnose te stellen.

Article 19

Le pharmacien s'efforce d'aider au mieux le patient. Il écoute celui-ci, l'informe et le conseille adéquatement dans les limites de sa compétence, sans formuler de diagnostic.

Zie de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, art. 3, § 1, al. 2.

Voir la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, art. 3, § 1er, al. 2.

1.2. De raadgeving en de vertrouwelijkheid

1.2. Le conseil et la confidentialité

Artikel 20

De apotheker is een gezondheidsadviseur. Van hem worden luisterbereidheid, toewijding, bekwaamheid, objectiviteit en eerlijkheid verwacht.

Article 20

Le pharmacien est un conseiller de la santé. Ceci suppose écoute, dévouement, compétence, objectivité et probité.

Artikel 21

Indien de apotheker dit nodig acht, raadt hij de patiënt aan een arts of een andere gezondheidszorgbeoefenaar te raadplegen, die vrij door de patiënt gekozen kan worden.

Article 21

Chaque fois que cela lui semble nécessaire, le pharmacien conseille au patient de consulter un médecin ou un autre professionnel des soins de santé de son choix.

De gezondheidszorgberoepen zijn die, die vermeld worden in [de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen](#) en bevatten de paramedische beroepen opgesomd in [het K.B. van 2 juli 2009 tot vaststelling van de lijst van de paramedische beroepen](#).

Zie de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, [art. 7, al. 1, in fine](#) en [31/1](#).

Artikel 22

De apotheker is onderworpen aan het beroepsgeheim (art. 458 van het Strafwetboek).

Dit beroepsgeheim strekt zich uit tot alles wat hem uit hoofde van zijn beroep werd toevertrouwd of ter kennis gebracht, evenals tot alles wat hij vaststelt of ontdekt in het kader van zijn beroepsuitoefening.

De apotheker waakt erover dat het beroepsgeheim wordt gerespecteerd door de personen die onder zijn toezicht staan.

Zie het Strafwetboek, [art. 458](#).

Zie de adviezen die op de [website van de Orde](#) gepubliceerd zijn (zoeken naar het woord "beroepsgeheim").

Artikel 23

De apotheker verstrekt diensten aan de patiënt op vertrouwelijke en discrete wijze zodat het privéleven van de patiënt steeds wordt gerespecteerd.

1.3. De apotheker en zijn aansprakelijkheid

Artikel 24

De apotheker waakt erover dat zijn burgerrechtelijke beroepsaansprakelijkheid naar behoren is verzekerd.

Les professions des soins de santé sont celles visées dans [la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé](#) et comprennent les professions paramédicales énumérées dans [l'A.R. du 2 juillet 2009 établissant la liste des professions paramédicales](#).

Voir la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, [art. 7, al. 1er, in fine](#) et [31/1](#).

Article 22

Le pharmacien est tenu au secret professionnel (art. 458 du Code pénal).

Ce secret professionnel s'étend à tout ce qui lui a été confié ou tout ce dont il a eu connaissance dans le cadre de sa profession, de même que tout ce qu'il a constaté ou découvert dans le cadre de l'exercice de sa profession.

Le pharmacien veille à ce que le secret professionnel soit respecté par les personnes placées sous sa surveillance.

Voir le Code pénal, [art. 458](#).

Voir les avis publiés sur le [site de l'Ordre](#) (rechercher le mot « secret professionnel »).

Article 23

Le pharmacien fournit des services au patient de façon confidentielle et discrète afin que la vie privée du patient soit toujours respectée.

1.3. Le pharmacien et sa responsabilité

Article 24

Le pharmacien veille à ce que sa responsabilité civile professionnelle soit convenablement assurée.

2. De apotheker en de continuïteit van de zorg

2.1. De wachtdienstregeling

Over de wachtdienst, zie het advies van 21 december 2016 "[Regeling van de wachtdienst en vervanging](#)" dat op de website van de Orde gepubliceerd werd.

Artikel 25

De continuïteit van de zorg en de behoorlijke organisatie van de wachtdienst verplichten elke apotheek aan de wachtdienst deel te nemen. De titularis van de apotheek verzekert de effectieve uitvoering van deze verplichting.

De apotheek kan slechts uitzonderlijk en met akkoord van de andere deelnemers aan de wachtdienst van zijn wachtdienstverplichtingen worden vrijgesteld.

Artikel 26

In het kader van de organisatie van de wachtdienst binnen de officina, wanneer één of meerdere adjunct-apothekers in dienst zijn, staan de titularis en adjunct(en) solidair in voor deze wachtdienst.

Artikel 27

Tijdens de wachtdienst houdt elke apotheker zich aan het wachttreglement.

Artikel 28

Elke apotheker maakt de wachtdienstregeling duidelijk kenbaar aan het publiek.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 10, al. 2](#) en de daarbij gevoegde [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#), punt F.7.4.

Artikel 29

Gezien het collegiaal karakter van de wachtdienst, waakt de apotheker erover zijn wachtdienst te volbrengen in een geest van solidariteit ten aanzien van zijn confraters.

2. Le pharmacien et la continuité des soins

2.1. Le service de garde

Au sujet du service de garde, voir l'avis du 21 décembre 2016 « [Gestion des gardes et remplacement](#) » publié sur le site de l'Ordre.

Article 25

La continuité des soins et la bonne organisation du service de garde imposent que chaque pharmacie participe au rôle de garde. Le titulaire de la pharmacie garantit l'exécution effective de cette obligation.

La pharmacie ne peut être dispensée de ses obligations de garde qu'exceptionnellement et avec l'accord des autres participants au rôle de garde.

Article 26

Dans le cadre de l'organisation du service de garde au sein de l'officine, si un ou plusieurs pharmaciens adjoints sont employés, le titulaire et le(s) adjoint(s) assument solidairement ce service de garde.

Article 27

Pendant le service de garde, tout pharmacien respecte le règlement de garde.

Article 28

Chaque pharmacien fait clairement connaître au public l'organisation du service de garde.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 10, al. 2](#) et le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales y annexé](#), point F.7.4.

Article 29

Étant donné le caractère de collégialité du service de garde, le pharmacien veille à exercer celui-ci dans un esprit de solidarité à l'égard de ses confrères.

Artikel 30

De apotheker heeft het recht een redelijk wachthonorarium te innen met respect voor de toepasselijke wetgeving. Hij brengt de patiënt het bedrag van het honorarium vooraf ter kennis.

Zie het K.B. van 26 oktober 2019 tot vaststelling van de voorwaarden en de modaliteiten waaronder de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen wachthonoraria en beschikbaarheidshonoraria betaalt aan de apothekers-titularissen van een apotheek open voor het publiek die deelnemen aan georganiseerde wachtdiensten.

2.2. De toegankelijkheid van de apotheek

Artikel 31

De apotheker verzekert de continuïteit van de zorg op elk ogenblik en in alle omstandigheden.

Tijdens de openingsuren, alsook tijdens de wachtdienst is minstens één apotheker aanwezig in de apotheek.

De apothekers zijn verplicht overleg te plegen om de continuïteit van de zorg te waarborgen buiten hun openingsuren en tijdens hun sluitingsperiodes.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, art. 5.

Artikel 32

Bij sluiting van de apotheek wegens onvoorziene omstandigheden, neemt de apotheker alle nodige maatregelen om de continuïteit van de zorg te handhaven.

Artikel 33

Bij buitengewone omstandigheden, zoals epidemieën, grote rampen, enz. schikt de apotheker zich naar de instructies van de bevoegde autoriteiten.

Article 30

Le pharmacien a le droit de percevoir un honoraire de garde raisonnable dans le respect des dispositions légales. Il porte son montant au préalable à la connaissance du patient.

Voir l'A.R. du 26 octobre 2019 fixant les conditions et les modalités selon lesquelles l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités paie des honoraires de garde et des honoraires de disponibilité aux pharmaciens titulaires d'une pharmacie ouverte au public qui participent à des services de garde organisés.

2.2. L'accessibilité à la pharmacie

Article 31

Le pharmacien assure la continuité des soins à tout moment et en toute circonstance.

Pendant les heures d'ouverture ainsi que pendant le service de garde, au moins un pharmacien est présent dans la pharmacie.

Les pharmaciens ont l'obligation de se concerter afin que la continuité des soins soit assurée en dehors de leurs heures d'ouverture et durant leurs périodes de fermeture.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, art. 5.

Article 32

En cas de fermeture de la pharmacie en raison de circonstances imprévues, le pharmacien prend toutes mesures nécessaires pour assurer la continuité des soins.

Article 33

Dans des circonstances exceptionnelles telles que les épidémies, les calamités, etc., le pharmacien se conforme aux directives des autorités compétentes.

3. De apotheker en de aflevering van het geneesmiddel

Artikel 34

Na de voorlegging van het voorschrift of na het verzoek door de patiënt levert de apotheker het geneesmiddel zo snel mogelijk af. Enkel het belang van de gezondheid van de patiënt en van de volksgezondheid wordt in aanmerking genomen. Noch de geaardheid van de persoon, noch de aard van het product mogen een rol spelen bij de aflevering. De prijs van het geneesmiddel mag geen reden zijn om de aflevering of de bestelling van het geneesmiddel te weigeren.

Zie het advies van 8 december 2015 "[Draagwijdte van \[oud\] Art. 31 van de deontologische Code](#)" dat op de website van de Orde gepubliceerd werd.

Over de mogelijkheden om de aflevering te schorsen, uit te stellen of te weigeren, zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 16-19](#) en de daarbij gevoegde [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#), punt F.7, 7.1, II.

Artikel 35

Zonder afbreuk te doen aan de rechten van de patiënt, aan de continuïteit van de zorg of aan de uitvoering van het voorschrift, heeft de apotheker het recht om de aflevering te weigeren wegens gewetensbezwaren.

In dit geval verwijst hij de patiënt door naar een apotheek waar het product in kwestie zeker afgeleverd kan worden. Zo niet, voert de apotheker het voorschrift of het verzoek van de patiënt toch uit.

Tijdens de wachtdienst wijkt de gewetensclausule steeds voor het recht van de patiënt op continuïteit van de zorg.

Zie het advies van 10 december 2017 "[Gewetensclausule](#)" dat op de website van de Orde gepubliceerd werd.

3. Le pharmacien et la délivrance du médicament

Article 34

Le pharmacien délivre le médicament aussitôt que possible après la présentation de la prescription ou la demande du patient. Seuls l'intérêt de la santé du patient et celui de la santé publique sont pris en considération. Ni la personnalité du patient, ni la nature du produit n'interviennent dans les critères de délivrance. Le prix du médicament ne peut constituer un motif de refus de délivrer ou de commander le médicament.

Voir l'avis du 8 décembre 2015 « [Portée de l'article 31 \[ancien\] du Code de déontologie](#) » publié sur le site de l'Ordre.

Sur les possibilités de suspendre, de différer ou de refuser la délivrance, voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 16-19](#) et le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) y annexé, point F.7, 7.1, II.

Article 35

Sans porter préjudice aux droits du patient, à la continuité des soins ou à l'exécution de la prescription, le pharmacien a le droit de refuser la délivrance en raison d'objections de conscience.

Dans ce cas, il renvoie le patient auprès d'une pharmacie où le produit en question peut certainement être délivré. Si ce n'est pas possible, le pharmacien exécute la prescription ou la demande du patient.

Durant le service de garde, la clause de conscience s'efface toujours devant le droit du patient à la continuité des soins.

Voir l'avis du 10 décembre 2007 « [Clause de conscience](#) » publié sur le site de l'Ordre.

Artikel 36

De apotheker waakt steeds over de continuïteit en de kwaliteit van de zorg en over de conformiteit ervan met de voorgeschreven behandeling.

Bij enige twijfel over het voorschrift, de aard van de voorgeschreven producten, de farmaceutische vorm, de dosis, de frequentie van toediening, de neveneffecten, de interacties of een verkeerd gebruik, wendt de apotheker zich tot de voorschrijver.

Indien de voorschrijver onbereikbaar is en in geval de aflevering niet kan worden uitgesteld, handelt de apotheker op basis van de beschikbare wetenschappelijke informatie en de geldende standaarden. Hij verwittigt de voorschrijver zo vlug mogelijk.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 17](#) en de daarbij gevoegde [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#), punt F.7, 7.1, II.

Artikel 37

Behalve in dringende gevallen en tijdens de wachtdiensten, mag de apotheker een geneesmiddel niet vervangen zonder het voorafgaand akkoord van de voorschrijvende arts. Indien de wet substitutie toestaat, leeft de apotheker de opgelegde voorwaarden na.

Zie de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, [art. 31](#).

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt F.7.4.

Artikel 38

Behoudens uitzondering voorzien in de wet wordt elk geneesmiddel persoonlijk door de apotheker of onder zijn toezicht aan de patiënt, zijn vertegenwoordiger of zijn gemachtigde, overhandigd in de apotheek.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 21, al. 1](#) en [27](#).

Article 36

Le pharmacien est toujours soucieux de la continuité et de la qualité des soins ainsi que de leur conformité avec les traitements prescrits.

En cas de doute quelconque sur la prescription, la nature des produits prescrits, la forme pharmaceutique, la dose, le rythme d'administration, les effets indésirables, les interactions ou le caractère approprié de l'usage, le pharmacien en réfère au prescripteur.

Si le prescripteur n'est pas joignable et que la délivrance ne peut être reportée, le pharmacien agit en tenant compte de l'information scientifique disponible et des standards en vigueur. Il avertit le prescripteur dès que possible.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 17](#) et le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales y annexé](#), point F.7, 7.1, II.

Article 37

Sauf en cas d'urgence et durant les périodes de garde, le pharmacien ne peut remplacer un médicament sans l'accord préalable du médecin prescripteur. Si la loi autorise la substitution, le pharmacien suit les conditions imposées.

Voir la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, [art. 31](#).

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point F.7.4.

Article 38

Sauf exception prévue par la loi, tout médicament est délivré par le pharmacien ou sous sa supervision dans la pharmacie au patient personnellement, à son représentant ou à son mandataire.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 21, al. 1er](#) et [27](#).

Voor de uitzonderingen, zie de referenties gevoegd bij artikel 46 van de Code ([art. 28-29](#) van het K.B. van 21 januari 2009).

Artikel 39

Bij de aflevering verstrekt de apotheker de nodige farmaceutische zorg en informeert hij de patiënt duidelijk over de werking van het geneesmiddel, de contra-indicaties, de nevenwerkingen, de interacties, de eventueel te nemen voorzorgsmaatregelen, de dosissen en de gebruiksaanwijzing, zonder evenwel het vertrouwen te ondermijnen dat de patiënt stelt in de zorgverstrekker die het product heeft voorgeschreven of aanbevolen.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt F.7, 7.1, III.

Artikel 40

De apotheker waakt over de voortgezette farmaceutische zorg van de patiënt.

Hij houdt zijn farmaceutisch dossier bij en actualiseert het.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt F.7, 7.1, IV en 7.2, II.

Artikel 41

In het belang van de patiënt raadt de apotheker enkel geneesmiddelen en producten aan waarvan hij de kwaliteit en farmacologische en therapeutische werking kent. Hij documenteert zich in dit verband en schaaft zijn niveau van wetenschappelijke kennis voortdurend bij. Hij beperkt zich niet tot de informatie die door commerciële bedrijven of laboratoria verstrekt wordt.

Artikel 42

De apotheker laat zich bij de keuze van het product niet leiden door zuiver economische motieven.

Pour les exceptions, voir les références jointes à l'article 46 du Code ([art. 28-29](#) de l'A.R. du 21 janvier 2009).

Article 39

Lors de la délivrance, le pharmacien dispense les soins pharmaceutiques appropriés et informe clairement le patient des effets du médicament, des contre-indications, des effets secondaires, des interactions, des précautions éventuelles, des doses et des modalités de son usage, sans toutefois ébranler la confiance du patient envers le prestataire de soins qui a prescrit ou recommandé le produit.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point F.7, 7.1, III.

Article 40

Le pharmacien veille au suivi des soins pharmaceutiques du patient.

Il tient son dossier pharmaceutique et l'actualise.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point F.7, 7.1, IV et 7.2, II.

Article 41

Dans l'intérêt du patient, le pharmacien ne conseille que les médicaments et les produits dont il connaît la qualité et le profil d'action pharmacologique et thérapeutique. Il se documente et maintient en permanence son niveau de connaissance scientifique à cet égard. Il ne se contente pas de la documentation délivrée par des entreprises ou laboratoires commerciaux.

Article 42

Le choix du produit conseillé par le pharmacien n'est pas basé sur des motifs purement économiques.

Artikel 43

Bij zelfmedicatie verzet de apotheker zich tegen elke overconsumptie die hij vermoedt of vaststelt. In deze context waarschuwt hij de patiënt voor de mogelijke risico's en gevaren en raadt hem aan een arts of een andere gezondheidszorgbeoefenaar te raadplegen.

De gezondheidszorgberoepen zijn die, die vermeld worden in [de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen](#) en bevatten de paramedische beroepen opgesomd in [het K.B. van 2 juli 2009 tot vaststelling van de lijst van de paramedische beroepen](#).

Artikel 44

Indien er aanwijzingen zijn die op overconsumptie of verkeerd gebruik van geneesmiddelen wijzen, neemt de apotheker de nodige initiatieven in het belang van de patiënt en de volksgezondheid.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 17, al. 3](#) en de daarbij gevoegde [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#), punt D.

Zie de communicatie van 20 oktober 2019 ["Misbruik van geneesmiddelen, overconsumptie en beroepsgeheim"](#) die op de website van de Orde gepubliceerd werd.

Artikel 45

Wat de aflevering betreft is de apotheker verantwoordelijk voor alle handelingen die hij stelt of waarop hij toezicht houdt.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 2, al. 1](#) en de daarbij gevoegde [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#), punt F.1.

Artikel 46

De wet staat de aflevering bij de patiënt thuis slechts toe in uitzonderlijke gevallen en onder strikte voorwaarden.

Article 43

En cas d'automédication, le pharmacien s'oppose à toute surconsommation suspectée ou avérée. Dans ce cadre, il avertit le patient des risques et dangers potentiels encourus et lui conseille de consulter un médecin ou un autre professionnel des soins de santé.

Les professions des soins de santé sont celles visées dans [la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé](#) et comprennent les professions paramédicales énumérées dans [l'A.R. du 2 juillet 2009 établissant la liste des professions paramédicales](#).

Article 44

S'il existe des éléments indiquant une surconsommation ou un mésusage de médicaments, le pharmacien prend les initiatives nécessaires dans l'intérêt du patient et de la santé publique.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 17, al. 3](#) et le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) y annexé, point D.

Voir la communication du 20 octobre 2019 [« Mésusage du médicament, surconsommation et secret professionnel »](#) publiée sur le site de l'Ordre.

Article 45

En ce qui concerne la délivrance, tout pharmacien est responsable des actes qu'il accomplit ou qui sont accomplis sous sa surveillance.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 2, al. 1er](#) et le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) y annexé, point F.1.

Article 46

La loi n'autorise la livraison au domicile du patient que dans des situations exceptionnelles et sous des conditions strictes.

Deze wijze van aflevering gebeurt met de grootste discretie.

De apotheker zorgt hierbij eveneens voor het verstrekken van de nodige informatie over het juiste gebruik van het geneesmiddel.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 28](#) en [29, 8°](#).

Artikel 47

De apotheker mag niets ondernemen om de wettelijke bepalingen inzake de aflevering van geneesmiddelen te omzeilen. In geen geval kan geduld worden dat er leveringen van geneesmiddelen gebeuren zonder daadwerkelijk toezicht door de apotheker.

Artikel 48

De apotheker verzekert de aflevering van geneesmiddelen aan personen die in gemeenschap leven overeenkomstig de toepasselijke wetgeving. Hij waakt over de kwaliteit van deze aflevering aan elke individuele patiënt. Dit vereist een voortdurende evaluatie en aanpassing van de afleverings-, bewarings- en distributiemodaliteiten van geneesmiddelen binnen deze gemeenschap.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 22-23](#).

Wat de bewoners van rustoorden voor bejaarden of rust- en verzorgingstehuizen betreft, zie de [bijzondere tarificatieregels op de website van het RIZIV](#).

Artikel 49

Om gepersonaliseerde, kwaliteitsvolle farmaceutische zorg te verzekeren, zijn gegroepeerde bestellingen van geneesmiddelen voor personen die niet in gemeenschap leven in de zin van de toepasselijke wetgeving, niet toegelaten.

Zie de definitie van een "persoon die in gemeenschap leeft" in [art. 1, 19°](#) van het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers.

Ce mode de délivrance s'effectue dans la plus grande discrétion.

Dans ce cas, le pharmacien veille également à fournir les informations nécessaires à la bonne utilisation du médicament.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 28](#) et [29, 8°](#).

Article 47

Le pharmacien ne peut agir en vue de contourner les dispositions légales concernant la délivrance de médicaments. Il ne peut en aucun cas être toléré que des livraisons de médicaments soient effectuées sans contrôle effectif du pharmacien.

Article 48

Le pharmacien assure la délivrance de médicaments à des personnes vivant en communauté conformément à la législation en vigueur. Il veille à la qualité de cette délivrance individuelle à chaque patient. Ceci demande une évaluation et un ajustement permanents des modalités de délivrance, de conservation et de distribution de médicaments au sein de la communauté.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 22-23](#).

S'agissant des résidents de maisons de repos pour personnes âgées ou de maisons de repos et de soins, voir les [règles de tarification particulières sur le site de l'INAMI](#).

Article 49

Pour garantir des soins pharmaceutiques de qualité personnalisés, les commandes groupées de médicaments pour des personnes ne vivant pas en communauté, au sens de la législation en vigueur, sont interdites.

Voir la définition de la « personne vivant en communauté » à l'[art. 1er, 19°](#) de l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens.

4. De apotheker en zijn confraters

Artikel 50

Apothekers zijn elkaar onderlinge hulp en bijstand verschuldigd. In hun onderlinge contacten geven zij blijk van solidariteit en confraterniteit.

Artikel 51

De apotheker ziet erop toe dat zijn medewerkers hun beroep overeenkomstig alle wettelijke, reglementaire en deontologische voorschriften kunnen uitoefenen.

Artikel 52

De apotheker-titularis behandelt zijn adjunct-apothekers en apothekers-plaatsvervangers als confraters, zonder enige vorm van discriminatie.

Artikel 53

Alle overeenkomsten tussen apothekers zijn oprecht en eerlijk; zij worden in een geest van confraterniteit nageleefd.

Elke collusie tussen apothekers is verboden.

Zie de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, [art. 38, § 2.](#)

Artikel 54

De apotheker mag de medewerkers van een confrater er niet toe aanzetten bij deze laatste weg te gaan. Hij informeert zijn naburige confrater over de indienstname van een ex-werknemer van deze.

Artikel 55

De apotheker onthoudt zich, zowel in het openbaar als privé, van woorden of handelingen die zijn confraters of het imago van het beroep schade kunnen berokkenen.

Artikel 56

Om een goede farmaceutische zorg te waarborgen, geeft de apotheker, conform de wettelijke en reglementaire bepalingen, op verzoek of met akkoord van de patiënt of zijn gemachtigde, aan zijn confrater de inlichtingen die nuttig of noodzakelijk

4. Le pharmacien et ses confrères

Article 50

Tous les pharmaciens sont tenus de s'entraider et de se porter assistance. Ils entretiennent des relations qui sont basées sur la solidarité et la confraternité.

Article 51

Le pharmacien veille à ce que ses collaborateurs puissent exercer leur profession en conformité avec toutes les prescriptions légales, réglementaires et déontologiques.

Article 52

Le pharmacien titulaire traite ses pharmaciens adjoints et les pharmaciens remplaçants comme des confrères, sans aucune forme de discrimination.

Article 53

Toutes les conventions entre pharmaciens sont sincères et honnêtes ; elles sont respectées dans un esprit de confraternité.

Toute collusion entre pharmaciens est interdite.

Voir la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, [art. 38, § 2.](#)

Article 54

Le pharmacien ne peut inciter les collaborateurs d'un confrère à le quitter. Il informe son confrère installé à proximité de l'engagement d'un ancien collaborateur de celui-ci.

Article 55

Le pharmacien s'abstient, en public ou en privé, de propos ou d'actes susceptibles de nuire à ses confrères et à l'image de la profession.

Article 56

Afin de garantir un bon suivi pharmaceutique, le pharmacien transmet à son confrère, conformément aux dispositions légales et réglementaires, à la demande ou avec l'accord du patient ou de son mandataire, les renseignements utiles ou

zijn om de continuïteit en de kwaliteit van de zorg en hun conformiteit met de voorgeschreven behandelingen te verzekeren.

Artikel 57

De apotheker kan tijdens zijn schorsing geen enkele handeling stellen die behoort tot de activiteiten van een apotheek, noch aanwezig zijn in een apotheek tijdens de activiteitsperiode ervan.

Artikel 58

De apotheker-titularis verzekert zich ervan dat de adjunct- en plaatsvervangende apothekers voldoen aan de wettelijke vereisten om de artseneerbereidkunde uit te oefenen.

5. De apotheker en de andere gezondheidszorgbeoefenaars

Artikel 59

De apotheker onderhoudt met de voorschrijvende artsen en met de andere gezondheidszorgbeoefenaars in de zin van de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen een correcte relatie, steunend op onderlinge samenwerking. Met toestemming van de patiënt wisselt hij loyaal met hen alle gegevens uit die nuttig of noodzakelijk zijn in het belang van de patiënt.

De apotheker onthoudt zich, zowel in het openbaar als privé, van beledigende, lasterlijke of valse commentaren over andere gezondheidszorgbeoefenaars.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt D.

Artikel 60

Elke collusie tussen apothekers en andere gezondheidszorgbeoefenaars is verboden.

Vormen van samenwerking tussen apothekers en andere zorgverstrekkers die zijn opgestart in het belang van de patiënt en de kwaliteit van de zorg en die de

nécessaires pour assurer la continuité, la qualité des prestations de soins ainsi que leur conformité avec les traitements prescrits.

Article 57

Pendant sa suspension, le pharmacien ne peut accomplir aucun acte relevant des activités liées à une pharmacie ni être présent dans une pharmacie durant les périodes d'activité de celle-ci.

Article 58

Le pharmacien titulaire s'assure que les pharmaciens adjoints et remplaçants satisfont aux exigences légalement requises pour l'exercice de l'art pharmaceutique.

5. Le pharmacien et les autres professionnels de soins de santé

Article 59

Le pharmacien entretient avec les médecins prescripteurs et avec les autres professionnels des soins de santé visés dans la loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, des relations cordiales de collaboration. Il échange loyalement avec ceux-ci toutes les informations utiles ou nécessaires dans l'intérêt du patient, avec l'accord de celui-ci.

Le pharmacien s'abstient, en public ou en privé, de commentaires désobligeants, médisants ou calomnieux à l'égard des autres professionnels de soins de santé.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point D.

Article 60

Toute collusion entre des pharmaciens et d'autres praticiens de soins de santé est interdite.

Sont par contre acceptables les formes de collaboration entre pharmaciens et autres dispensateurs de soins qui sont mises en place dans l'intérêt du patient

onafhankelijkheid van de apotheker en de vrije keuze van de patiënt waarborgen, zijn daarentegen aanvaardbaar.

Zie de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, [art. 38, § 2](#).

Artikel 61

Elke medewerking verleend aan personen die een onwettig gezondheidszorgberoep in de zin van de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen beoefenen, is verboden.

Artikel 62

In dezelfde geest zijn de artikelen 59, 60 en 61 ook van toepassing op de relaties met dierenartsen en met de beroepsbeoefenaars bedoeld in de wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de arts-enijbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen.

Zie de definitie van de niet-conventionele praktijk in [art. 2, § 1, 2°](#) van de wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de arts-enijbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen.

6. De apotheker en de verzekeringsinstellingen

Artikel 63

De apotheker onderhoudt een goede relatie met de verzekeringsinstellingen.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt D.

Artikel 64

De apotheker werkt mee aan de kostenbeheersing op het vlak van de gezondheidsuitgaven zonder daarbij het belang van de patiënt uit het oog te verliezen.

et de la qualité des soins et préserve l'indépendance du pharmacien et le libre choix du patient.

Voir la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, [art. 38, § 2](#).

Article 61

Toute collaboration avec une personne pratiquant illégalement une profession de soins de santé visée dans la loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé est interdite.

Article 62

Dans le même esprit, les articles 59, 60 et 61 s'appliquent aux relations avec les médecins vétérinaires et avec les praticiens visés par la loi du 29 avril 1999 relative aux pratiques non-conventionnelles dans les domaines de l'art médical, de l'art pharmaceutique, de la kinésithérapie, de l'art infirmier et des professions paramédicales.

Voir la définition de la pratique non-conventionnelle à l'[art. 2, § 1er, 2°](#) de la loi du 29 avril 1999 relative aux pratiques non-conventionnelles dans les domaines de l'art médical, de l'art pharmaceutique, de la kinésithérapie, de l'art infirmier et des professions paramédicales.

6. Le pharmacien et les organismes assureurs

Article 63

Le pharmacien entretient de bonnes relations avec les organismes assureurs.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point D.

Article 64

Le pharmacien participe à la maîtrise des dépenses de santé tout en ne perdant pas de vue l'intérêt du patient.

7. De apotheker en zijn leveranciers

Artikel 65

De apotheker kiest zorgvuldig zijn leveranciers van geneesmiddelen, medische hulpstukken en gezondheidsproducten en let daarbij op aspecten als kwaliteit, dienstverlening, betrouwbaarheid en continuïteit van de bevoorrading.

7. Le pharmacien et ses fournisseurs

Article 65

Le pharmacien choisit avec soin ses fournisseurs de médicaments, d'accessoires médicaux et de produits de santé, sur la base de critères de qualité, de service, de fiabilité et de continuité d'approvisionnement.

8. De apotheker en zijn personeel, al dan niet apotheker

Artikel 66

In alle omstandigheden is elke apotheker deontologisch aansprakelijk voor alle handelingen die onder zijn toezicht verricht worden.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 2, al. 1.](#)

8. Le pharmacien et son personnel, pharmacien ou non

Article 66

En toutes circonstances, tout pharmacien demeure déontologiquement responsable de tous les actes accomplis sous sa supervision.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 2, al. 1er.](#)

Artikel 67

De apotheker-titularis verzekert zich ervan dat zijn personeelsleden aan de wettelijke vereisten voldoen en over de nodige beroepsbekwaamheden beschikken voor de uitoefening van hun functie.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 7, al. 2.](#)

Article 67

Le pharmacien titulaire s'assure que les membres de son personnel satisfont aux exigences légalement requises et ont les compétences professionnelles nécessaires à l'exercice de leur fonction.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 7, al. 2.](#)

Artikel 68

De apotheker-titularis zorgt voor optimale werkomstandigheden en houdt toezicht op alle werkzaamheden van de apotheek.

Artikel 69

De apotheker-titularis creëert in zijn apotheek een sfeer van vertrouwen en samenwerking met het hele personeel. Hij waakt er in het bijzonder over dat de bekwaamheid en de toewijding van zijn medewerkers op peil blijven.

Article 68

Le pharmacien titulaire procure les conditions optimales de travail et supervise toutes les activités de la pharmacie.

Article 69

Le pharmacien titulaire développe au sein de sa pharmacie un climat de confiance et de collaboration avec l'ensemble de son personnel, veillant en particulier à maintenir le niveau de compétence de ses collaborateurs ainsi que leur sens du dévouement.

9. De apotheker stagemeeester

Artikel 70

De apotheker aanvaardt slechts om een stagiair te begeleiden indien hij aan de door de betrokken universiteit opgelegde criteria voldoet om voor zijn vorming in te staan.

Artikel 71

De apotheker-stagemeeester deelt zijn beroepskennis met de stagiair en stelt alle documentatie ter beschikking die nuttig is voor een praktische en volwaardige opleiding van hoog niveau.

Hij betreft hem bij alle activiteiten van de apotheek.

In geen geval mag de stagemeeester van zijn functie misbruik maken om enige druk op de stagiair uit te oefenen.

Artikel 72

De apotheker-stagemeeester brengt de stagiair eerbied en toewijding aan het beroep bij. Hij dient hem tot voorbeeld op professioneel en deontologisch vlak.

Hij vestigt speciaal de aandacht op de praktische toepassing van de deontologie.

10. De apotheker en derden

Artikel 73

In het belang van de patiënt die recht heeft op kwaliteitszorg is het de plicht van de apotheker zijn onafhankelijkheid te bewaren en de principes en regels van de farmaceutische plichtenleer te doen respecteren.

Dit is onder andere van toepassing op alle betrekkingen die de apotheker onderhoudt met personen, verenigingen, commerciële vennootschappen, die, in welke hoedanigheid dan ook, betrokken zijn bij de verkoop, de informatie over en de distributie van geneesmiddelen en andere producten die afgeleverd worden in de apotheek.

9. Le pharmacien maître de stage

Article 70

Le pharmacien n'accepte d'encadrer un stagiaire que s'il remplit les critères requis par l'université concernée pour assurer sa formation.

Article 71

Le pharmacien maître de stage partage avec le stagiaire ses connaissances professionnelles et met à sa disposition tous les moyens documentaires utiles à une formation pratique et complète de haut niveau.

Il l'associe à toutes les activités de la pharmacie.

En aucun cas le maître de stage n'abuse de sa fonction pour exercer une quelconque pression sur le stagiaire.

Article 72

Le pharmacien maître de stage inculque au stagiaire le respect et le dévouement envers la profession. Il lui sert de modèle sur le plan professionnel et déontologique.

Il veille tout particulièrement à l'éclairer sur l'application pratique de la déontologie.

10. Le pharmacien et les tiers

Article 73

Dans l'intérêt du patient qui a droit à des soins de qualité, il est du devoir du pharmacien de conserver son indépendance et de faire respecter les principes et les règles de la déontologie pharmaceutique.

Ceci est entre autres d'application dans toutes les relations que le pharmacien entretient avec les personnes, associations, sociétés commerciales qui, à un titre quelconque, interviennent dans la commercialisation, l'information et la distribution des médicaments et des autres produits délivrés en pharmacie.

Artikel 74

Elke arbeidsovereenkomst die een apotheker aangaat, waarborgt zijn onafhankelijkheid op deontologisch en professioneel vlak en zijn verantwoordelijkheid bij de aflevering van geneesmiddelen.

De arbeidsovereenkomst kan voor advies voorgelegd worden aan de Provinciale Raad.

Voor officina-apothekers, zie de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, [art. 8, al. 5-6](#) en het advies van 9 april 2015 dat op de website van de Orde gepubliceerd werd over [de onafhankelijkheid van de officina-apotheker](#).

Zie de ["Checklist arbeidsovereenkomst – Aanbevelingen voor de apothekers"](#) die op de website van de Orde op 19 februari 2014 gepubliceerd werd.

Artikel 75

De gegevensbanken van de apotheek, van welke aard ook, vallen onder de verantwoordelijkheid van de apotheker-titularis die alle noodzakelijke maatregelen neemt om het beroepsgeheim en de persoonlijke levenssfeer van de patiënt te beschermen.

Zie de [Verordening \(EU\) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens of Algemene Verordening Gegevensbescherming \(AVG\)](#).

Artikel 76

Elke collusie tussen apothekers en derden is verboden.

Zie de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, [art. 38, § 2](#).

Article 74

Toute convention d'emploi d'un pharmacien garantit son indépendance déontologique et professionnelle ainsi que sa responsabilité dans la délivrance des médicaments.

Le contrat d'emploi peut être soumis pour avis au Conseil provincial.

Pour les pharmaciens d'officine, voir la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, [art. 8, al. 5-6](#) et l'avis du 9 avril 2015 publié sur le site de l'Ordre au sujet de [l'indépendance du pharmacien](#).

Voir la [« Checkliste contrat de travail – Recommandations pour les pharmaciens »](#) publiée le 19 février 2014 sur le site de l'Ordre.

Article 75

Les banques de données de la pharmacie, quelle que soit leur nature, relèvent de la responsabilité du pharmacien titulaire, qui prend toutes les mesures nécessaires afin de sauvegarder le secret professionnel et la vie privée du patient.

Voir le [Règlement \(UE\) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données ou Règlement Général sur la Protection des Données \(RGPD\)](#).

Article 76

Toute collusion entre des pharmaciens et des tiers est interdite.

Voir la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, [art. 38, § 2](#).

11.1. De lokalisatie van de officina

Artikel 77

De apotheker zorgt ervoor dat de lokalisatie van de officina in overeenstemming is met de toepasselijke wetgeving. Hij verzekert zich ervan dat de inplanting ervan geen afbreuk doet aan de specifieke identiteit van de apotheek, verbonden met de noodwendigheden van de volksgezondheid, noch afbreuk doet aan de geloofwaardigheid van de apotheker.

Wanneer de apotheek over meerdere ingangen beschikt, moeten die allemaal volledig kunnen afgesloten worden om de apotheek duidelijk te kunnen afscheiden van de eventuele andere aangrenzende ruimtes.

Alle ingangen van de apotheek zijn als zodanig herkenbaar.

De apotheker zorgt ervoor dat de apotheek gemakkelijk toegankelijk is tijdens de wachtdienst.

Artikel 78

Elke apotheek is voorzien van een duidelijk zichtbaar kenteken zodat de patiënt de apotheek gemakkelijk herkent, ondermeer tijdens de wachtdienst.

Dit kenteken duidt een plaats van volksgezondheid aan en is daarom sober. Apotheek-gerelateerde, praktische en informatieve vermeldingen zijn aanvaardbaar.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 10, al. 1.](#)

Artikel 79

In overeenstemming met de toepasselijke regelgeving voldoet het buitenaanzicht van de apotheek aan de normen van de beroepsethiek en laat het toe de apotheek gemakkelijk te herkennen.

Aan de buitenkant worden de naam(namen) van de apotheker(s)-titularis(sen),

11.1. La localisation de la pharmacie

Article 77

Le pharmacien veille à ce que la localisation de la pharmacie soit en conformité avec la réglementation en vigueur. Il s'assure que l'implantation de celle-ci ne porte pas atteinte à l'identité spécifique de la pharmacie, liée aux impératifs de santé publique, ni à la crédibilité du pharmacien.

Lorsque la pharmacie dispose de plusieurs entrées, celles-ci doivent toutes pouvoir être complètement fermées pour permettre de bien séparer la pharmacie des autres espaces éventuellement adjacents.

Chaque entrée de la pharmacie est reconnaissable comme telle.

Le pharmacien veille à garantir un accès commode à la pharmacie pendant le service de garde.

Article 78

Toute pharmacie est munie d'une enseigne clairement visible permettant au patient de la localiser facilement, notamment pendant la garde.

Cette enseigne signalant un lieu de santé publique est sobre. Des mentions pratiques et informatives liées à la pharmacie sont tolérées.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 10, al. 1er.](#)

Article 79

Conformément à la réglementation en vigueur, la pharmacie a une apparence extérieure respectant l'éthique professionnelle et permettant d'être facilement identifiée.

Les mentions extérieures indiquent le(s) nom(s) du(des) pharmacien(s) titulaire(s),

de openingsuren van de apotheek en informatie betreffende de wachtdienst vermeld.

Elke bijkomende vermelding mag niet misleidend zijn voor de patiënt, noch de geloofwaardigheid van de apotheker aantasten.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 2, al. 3](#) et [10, al. 2](#), en de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt F.2.

Zie de wet van 30 oktober 2018 houdende diverse bepalingen inzake gezondheid, [art. 64, al. 2](#) (dat vervangen zal worden door [art. 31, § 2, al. 2](#) van de wet van 22 april 2019 inzake de kwaliteitsvolle praktijkvoering in de gezondheidszorg vanaf 1 juli 2021).

11.2. De inrichting van de officina

Artikel 80

De apotheker-titularis beslist volledig onafhankelijk over de inrichting van de apotheek, rekening houdend met de toepasselijke reglementering en wetgeving.

Deze inrichting verzekert in alle omstandigheden een onafhankelijke en volledig autonome werking van de apotheek. Terwijl het personeel dat aan de apotheek is toegewezen, in de apotheek werkt mag het niet gelijktijdig een andere functie uitoefenen in een aangrenzende ruimte.

Artikel 81

Teneinde met name zijn onafhankelijkheid te vrijwaren, en omwille van het beroepsgeheim waaraan hij gehouden is, mag de apotheker in geen geval enige ruimte in de apotheek onder welke voorwaarden dan ook ter beschikking stellen van derden.

Een uitzondering op deze regel kan voorafgaandelijk toegekend worden door de Nationale Raad in het kader van initiatieven met betrekking tot de volksgezondheid.

les heures d'ouverture de la pharmacie et les informations relatives au service de garde.

Toute mention supplémentaire ne peut pas être trompeuse pour le patient, ni porter atteinte à la crédibilité du pharmacien.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 2, al. 3](#) et [10, al. 2](#), et le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point F.2.

Voir la loi du 30 octobre 2018 portant des dispositions diverses en matière de santé, [art. 64, al. 2](#) (qui sera remplacé par l'[art. 31, § 2, al. 2](#) de la loi du 22 avril 2019 relative à la qualité de la pratique des soins de santé, à partir du 1er juillet 2021).

11.2. L'agencement de la pharmacie

Article 80

Le pharmacien titulaire décide en toute indépendance de l'agencement de la pharmacie, en tenant compte de la réglementation et législation applicable.

Cet agencement garantit en toutes circonstances l'indépendance et l'autonomie complète de fonctionnement de la pharmacie. Le personnel attaché à la pharmacie ne peut en outre exercer simultanément son activité au sein de celle-ci et une autre fonction dans un espace adjacent.

Article 81

Afin notamment de préserver son indépendance et en raison du respect du secret professionnel auquel il est tenu, le pharmacien ne peut en aucun cas mettre à la disposition de tiers un espace quelconque de la pharmacie sous quelles que conditions que ce soit.

Une exception à cette règle peut être accordée préalablement par le Conseil national dans le cadre d'initiatives liées à la santé publique.

Artikel 82

Gezien zijn plicht tot onthaal en vertrouwelijkheid, zoals bepaald in de artikelen 17 tot en met 23, zorgt de apotheker door de inrichting van de apotheek ervoor dat een vertrouwelijk gesprek met de patiënt mogelijk is.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt F.2.

Artikel 83

De apotheker waakt er steeds over dat de apotheek haar eigenheid, gebonden aan de vereisten van de volksgezondheid, bewaart.

Hij waakt erover dat de apotheek niet wordt herleid tot een louter commerciële ruimte.

Hij geeft daarom de voorkeur aan een sobere en functionele inrichting. Dit geldt ook voor de wijze van voorstelling van de producten.

Artikel 84

De apotheek is zodanig ingericht dat de geneesmiddelen niet binnen handbereik van de patiënt staan.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt F.2.

Artikel 85

De apotheker zorgt ervoor dat hij zijn beroep kan uitoefenen in optimale hygiënische omstandigheden. Hierbij volgt hij de van toepassing zijnde regels en aanbevelingen.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt F.2.

Artikel 86

De apotheker-titularis zorgt ervoor dat er tijdens de wachtdienst degelijke verblijfsvoorzieningen voorzien zijn.

Article 82

En vertu de ses obligations d'accueil et de confidentialité, telles que déterminées par les articles 17 à 23, le pharmacien veille à ce que l'agencement de la pharmacie permette un dialogue confidentiel avec le patient.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point F.2.

Article 83

Le pharmacien veille constamment à ce que la pharmacie conserve son identité propre liée aux impératifs de santé publique.

Il veille à ce que la pharmacie ne soit pas réduite à un espace purement commercial.

À cet effet, il préfère un agencement sobre et fonctionnel. Il en sera de même dans le mode de présentation des produits.

Article 84

La pharmacie est agencée de manière telle que les médicaments ne se trouvent pas à portée de main du patient.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point F.2.

Article 85

Le pharmacien veille à observer les conditions optimales d'hygiène dans l'exercice de sa profession. Il suit les règles et les recommandations en vigueur en cette matière.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point F.2.

Article 86

Le pharmacien titulaire prévoit des possibilités de logement décent pour la prestation du service de garde.

11.3. De aangeboden producten, andere dan geneesmiddelen, en de diensten

Artikel 87

In overeenstemming met de wettelijke en reglementaire bepalingen, kunnen in de apotheek naast geneesmiddelen enkel producten en diensten, bestemd voor de preventie, het behoud en/of het herstel van de menselijke of dierlijke gezondheid, en bestemd voor het welzijn van de patiënt, aangeboden worden.

De onschadelijkheid van deze producten, de kwaliteit ervan, evenals de kwaliteit van de aangeboden diensten, zijn door de apotheker gekend.

De apotheker waakt erover dat deze producten en diensten beantwoorden aan de bestaande reglementering en wetgeving evenals aan de criteria toegevoegd als bijlage bij deze Code.

Het geneesmiddel wordt gedefinieerd in [artikel 1](#) van de wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 2, al. 2](#) en [4, al. 1](#).

11.3. Les produits autres que les médicaments et les services proposés

Article 87

Outre les médicaments, et suivant les dispositions légales et réglementaires, seuls peuvent être proposés en pharmacie les produits et services destinés à la prévention, au maintien et/ou au rétablissement de la santé humaine ou animale, ainsi qu'au bien-être du patient.

L'innocuité de ces produits, leur qualité ainsi que celle des services offerts sont connues du pharmacien.

Le pharmacien veille à ce que ces produits et services répondent aux réglementations et législations existantes ainsi qu'aux critères fixés en annexe au présent Code.

Le médicament est défini à l'[article 1er](#) de la loi du 25 mars 1964 sur les médicaments.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 2, al. 2](#) et [4, al. 1er](#).

12. De apotheker en het leefmilieu

Artikel 88

De apotheker spant zich in om het leefmilieu te beschermen. Hij vermijdt alle activiteiten die het leefmilieu kunnen schaden. Hij verleent zijn medewerking aan de georganiseerde inzamelingen en aan de vernietiging van vervallen of niet gebruikte geneesmiddelen.

Zie het K.B. van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, [art. 1, 17°-18°](#), en [13, § 2](#) en de daarbij gevoegde [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#), punt B, definitie "Vervallen of niet gebruikte geneesmiddelen" en punt F.8.

12. Le pharmacien et l'environnement

Article 88

Le pharmacien s'efforce de préserver l'environnement en évitant toute activité qui lui serait nuisible. Il collabore aux collectes et à la destruction organisée de médicaments périmés ou non-utilisés.

Voir l'A.R. du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens, [art. 1er, 17°-18°](#), et [13, § 2](#) et le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) y annexé, point B, définition « Médicaments périmés ou non utilisés » et point F.8.

13. De apotheker, de informatie, de publiciteit en commerciële praktijken

13.1. Algemene beginselen

Artikel 89

De apotheker is een beoefenaar van een gezondheidszorgberoep in de zin van de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen. Zijn voornaamste rol en tevens sociale opdracht bestaat er derhalve in om de bevolking kwaliteitsvolle farmaceutische zorg te verzekeren en adequaat gezondheidsadvies te verstrekken.

Met dit doel voor ogen neemt hij alleen ondernemingsinitiatieven die in overeenstemming zijn met het belang van de patiënt, het algemeen belang inzake volksgezondheid, de waardigheid van het beroep en zijn eigen geloofwaardigheid.

Hij onthoudt zich van alle praktijken die, alhoewel ze op zich niet laakbaar of onwettig zijn, de uitoefening van de artseneerbereidkunde een handelskarakter geven en zo zijn geloofwaardigheid en de vertrouwensrelatie met de patiënt en andere gezondheidszorgbeoefenaars in het gedrang brengen.

Zie de [Gids voor de goede officinale farmaceutische praktijken](#) (gevoegd bij het K.B. van 21 januari 2009), punt B, definitie "Verstrekking" en punt F.7.

Artikel 90

De reputatie van de apotheker berust op zijn wetenschappelijke opleiding, zijn beroepsbekwaamheid en zijn deskundigheid in farmaceutische zorg.

Artikel 91

De apotheker-titularis van een voor het publiek geopende apotheek is, ongeacht of hij eigenaar is of niet, verantwoordelijk voor alle informatie, publiciteit en andere commerciële praktijken, ondernomen door of voor zijn apotheek, ongeacht de inhoud, het verspreidingskanaal of de modaliteiten.

13. Le pharmacien, l'information, la publicité et les pratiques commerciales

13.1. Principes généraux

Article 89

Le pharmacien est titulaire d'une profession de soins de santé au sens de la loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé. À ce titre, son rôle essentiel et sa mission sociale sont de garantir à la population des soins pharmaceutiques de qualité et de prodiguer des conseils de santé adéquats.

À cette fin, il ne prend que les initiatives entrepreneuriales compatibles avec l'intérêt du patient, l'intérêt général en matière de santé publique, la dignité de la profession et sa crédibilité personnelle.

Il s'abstient de toutes pratiques qui, sans être répréhensibles ou illégales, donnent de l'exercice de l'art pharmaceutique une vision mercantile et sont de nature à altérer sa crédibilité et la relation de confiance avec le patient et les autres professionnels des soins de santé.

Voir le [Guide des bonnes pratiques pharmaceutiques officinales](#) (annexé à l'A.R. du 21 janvier 2009), point B., définition « Dispensation » et point F.7.

Article 90

La réputation du pharmacien est basée sur sa formation scientifique, ses qualités professionnelles et sa compétence en matière de soins pharmaceutiques.

Article 91

Le pharmacien titulaire d'une pharmacie ouverte au public, qu'il en soit propriétaire ou non, est responsable de toutes les informations, publicités et autres pratiques commerciales réalisées par ou pour sa pharmacie, quels que soient leur contenu, canal de diffusion ou modalités.

Omwille van deze verantwoordelijkheid waakt de apotheker-titularis niet-eigenaar erover overlegmaatregelen uit te werken met de vergunninghouder betreffende elke informatie, publiciteit en andere commerciële praktijken gelinkt aan de apotheek. Hij laat hiertoe de nodige bepalingen opnemen in zijn arbeidsovereenkomst.

Zie de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, [art. 8, al. 2 en 5-6](#).

Artikel 92

Van zodra hij er kennis van heeft, neemt de apotheker de nodige maatregelen om onmiddellijk elke praktijk die niet strookt met de bepalingen van deze Code te verhinderen of te doen ophouden, ook als die door derden, zelfs buiten zijn weten om, wordt gevoerd.

Artikel 93

De patiëntenbinding en het zoeken naar nieuwe patiënten door de verspreiding van informatie, publiciteit of andere commerciële praktijken zijn toegelaten binnen de beperkingen vastgesteld in deze Code.

Het is voor de apotheker verboden patiënten aan te trekken met methoden en middelen die disproportioneel zijn, die strijdig zijn met de waardigheid en de geloofwaardigheid van het beroep, die de vrije keuze van de patiënt aantasten of die niet stroken met adequate farmaceutische zorg.

13.2. De informatie

Artikel 94

In het kader van zijn rol als zorgverstreker, verantwoordelijk om de gezondheid te bevorderen en ziektes te voorkomen, mag de apotheker alle nuttige objectieve informatie die de kwaliteit van de zorg in het belang van de patiënt ondersteunt, verspreiden binnen en buiten de apotheek.

En raison de cette responsabilité, le pharmacien titulaire non-propriétaire veille à mettre en place des mesures de concertation avec le détenteur de l'autorisation au sujet de toute information, publicité et autre pratique commerciale en lien avec la pharmacie. Il veille à reprendre les dispositions utiles dans son contrat de travail.

Voir la loi coord. du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, [art. 8, al. 2 et 5-6](#).

Article 92

Dès qu'il en a pris connaissance, le pharmacien prend toute mesure nécessaire pour empêcher ou faire cesser immédiatement toute pratique qui ne respecte pas les articles du présent Code, même si celle-ci est réalisée à son insu ou par des tiers.

Article 93

La fidélisation de la clientèle et la recherche d'une nouvelle clientèle par la diffusion d'informations, de publicités ou d'autres pratiques commerciales sont autorisées dans les limites fixées dans le présent Code.

Il est interdit au pharmacien d'attirer des patients par des procédés et moyens disproportionnés, contraires à la dignité et la crédibilité de la profession, portant atteinte au libre choix du patient ou n'étant pas conformes à des soins pharmaceutiques adéquats.

13.2. L'information

Article 94

Dans le cadre de son rôle de dispensateur de soins, chargé de promouvoir la santé et de prévenir la maladie, le pharmacien peut diffuser dans et en dehors de la pharmacie toute information objective utile qui soutient la qualité des soins dans l'intérêt du patient.

Artikel 95

Alle informatie verspreid door de apotheek dient objectief, eerlijk, waarheidsgetrouw en controleerbaar te zijn.

Artikel 96

De informatie mag niet rechtstreeks, noch onrechtstreeks aanzetten tot enige vorm van overconsumptie of oneigenlijk gebruik.

Zij mag geen schade toebrengen aan de vertrouwensrelatie tussen patiënt en apotheker.

Artikel 97

Voorstellingsvorm, verspreidingswijze en verspreidingskanalen van de informatie blijven discreet en bescheiden.

Wanneer de informatie wordt verspreid buiten de apotheek, kiest de apotheker proportionele verspreidingskanalen die hij voldoende beheerst.

13.3. De persoonlijke publiciteit

Artikel 98

Onder persoonlijke publiciteit wordt verstaan iedere publieke mededeling die tot doel heeft de apotheker of de apotheek te laten kennen of informatie te geven over de aard of de uitvoeringsmodaliteiten van zijn professionele activiteiten of aangeboden diensten.

Artikel 99

Persoonlijke publiciteit is toegelaten mits naleving van de wetgeving en de essentiële regels van het beroep. Ze is altijd verenigbaar met het belang van de patiënt en de volksgezondheid.

Over publiciteit in het algemeen, zie het Wetboek van economisch recht, in het bijzonder [art. XII.12-XII.14](#) en het [Boek VI](#); over praktijkinformatie, zie de wet van 30 oktober 2018 houdende diverse bepalingen inzake gezondheid, [art. 64](#) (dat vervangen zal worden door [art. 31](#) van de wet van 22 april 2019 inzake de kwaliteitsvolle praktijkvoering in de gezondheidszorg vanaf 1 juli 2021).

Article 95

Toute information diffusée par la pharmacie doit être objective, honnête, véridique et contrôlable.

Article 96

Les informations ne peuvent inciter, ni directement ni indirectement, à toute forme de surconsommation ou d'usage inapproprié.

Elles ne peuvent nuire à la relation de confiance entre le patient et le pharmacien.

Article 97

Toute information reste discrète et mesurée dans sa présentation et ses modes et canaux de diffusion.

Lorsque l'information est diffusée en dehors de la pharmacie, le pharmacien privilégie des canaux de diffusion proportionnés, qu'il maîtrise suffisamment.

13.3. La publicité personnelle

Article 98

Par publicité personnelle, on entend toute communication publique ayant pour objet de faire connaître le pharmacien ou la pharmacie ou de donner une information sur la nature ou les modalités d'exercice de ses activités professionnelles ou des services offerts.

Article 99

La publicité personnelle est autorisée dans le respect de la loi et des règles essentielles de la profession. Elle est toujours compatible avec l'intérêt du patient et la santé publique.

Sur la publicité en général, voir le Code de droit économique, en particulier les [art. XII.12-XII.14](#) et le [Livre VI](#); sur l'information au sujet de la pratique, voir la loi du 30 octobre 2018 portant des dispositions diverses en matière de santé, [art. 64](#) (qui sera remplacé par l'[art. 31](#) de la loi du 22 avril 2019 relative à la qualité de la pratique des soins de santé, à partir du 1er juillet 2021).

Artikel 100

Persoonlijke publiciteit is gebaseerd op objectieve, waarheidsgetrouwe en controleerbare elementen.

Deze publiciteit is oprecht, loyaal en respecteert het beroepsgeheim.

Ze heeft tot doel de keuze van een apotheek voor de patiënt te vergemakkelijken en de kwaliteit van de farmaceutische zorg te promoten, zonder de vrije keuze van de patiënt aan te tasten.

De apotheker zorgt ervoor dat de persoonlijke publiciteit

- geen misleidende, kwetsende of agressieve vermeldingen bevat;
- geen overdreven verwachtingen opwekt;
- het beroep of derden niet in diskrediet brengt of geen schade aan de reputatie van het beroep of van derden toebrengt.

Artikel 101

Voorstellingsvorm, verspreidingswijze en verspreidingskanalen van de persoonlijke publiciteit blijven discreet en bescheiden.

Wanneer de persoonlijke publiciteit wordt verspreid buiten de apotheek, kiest de apotheker proportionele verspreidingskanalen die hij voldoende beheerst.

13.4. Publiciteit en commerciële praktijken in verband met producten

Artikel 102

Publiciteit voor geneesmiddelen is strikt gereguleerd en wordt maar toegelaten mits naleving van de bepalingen voorzien in de wet.

Zie de wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen, art. 9 en het K.B. van 7 april 1995 betreffende de voorlichting en de reclame inzake geneesmiddelen voor menselijk gebruik.

Over publiciteit in het algemeen, zie het Wetboek van economisch recht, in het bijzonder art. XII.12-XII.14 en het Boek VI.

Article 100

La publicité personnelle repose sur des éléments objectifs, véridiques et vérifiables.

Elle est sincère, loyale et respectueuse du secret professionnel.

Elle est destinée à éclairer le choix du patient et à soutenir la qualité des soins pharmaceutiques, sans porter atteinte au libre choix du patient.

Le pharmacien veille à ce que la publicité personnelle

- ne contienne pas de mentions trompeuses, dénigrantes ou agressives ;
- ne suscite pas d'attentes exagérées ;
- ne jette pas le discrédit sur ou n'attente pas à la réputation de la profession ou de tiers.

Article 101

La publicité personnelle reste discrète et mesurée dans sa présentation et ses modes et canaux de diffusion.

Lorsque la publicité personnelle est diffusée en dehors de la pharmacie, le pharmacien privilégie des canaux de diffusion proportionnés, qu'il maîtrise suffisamment.

13.4. La publicité et les pratiques commerciales relatives aux produits

Article 102

La publicité en faveur du médicament est strictement réglementée et n'est admise que dans le respect des dispositions fixées par la loi.

Voir la loi du 25 mars 1964 sur les médicaments, art. 9 et l'A.R. du 7 avril 1995 relatif à l'information et à la publicité concernant les médicaments à usage humain.

Sur la publicité en général, voir le Code de droit économique, en particulier les art. XII.12-XII.14 et le Livre VI.

Artikel 103

Publiciteit voor verzorgings- en gezondheidsproducten die geen geneesmiddelen zijn en die verkocht mogen worden in de apotheek, is toegelaten, voor zover ze in overeenstemming is met de waardigheid van het beroep en de geloofwaardigheid van de apotheker en voor zover ze de kwaliteit van de farmaceutische zorg geen schade toebrengt.

Artikel 104

De apotheker maakt enkel publiciteit voor in de apotheek verkochte producten die geen geneesmiddelen zijn waarvan hij de kwaliteit en actieprofiel kent.

Artikel 105

Publiciteit voor een in de apotheek verkocht product, dat geen geneesmiddel is, is loyaal, waarheidsgetrouw, niet misleidend en controleerbaar.

Ze bevat eventueel de nuttige waarschuwingen die noodzakelijk zijn voor het gebruik van het product.

Artikel 106

Voorstellingsvorm, verspreidingswijze en verspreidingskanalen van de publiciteit voor een in de apotheek verkocht product, dat geen geneesmiddel is, blijven discreet en bescheiden.

Wanneer de publiciteit verspreid wordt buiten de apotheek, kiest de apotheker proportionele verspreidingskanalen die hij voldoende beheerst.

Artikel 107

Publiciteit voor een in de apotheek verkocht product, dat geen geneesmiddel is, mag de vermelding van een prijsvermindering, een promotionele actie voor dit product of een ristorno bevatten voor zover zulke vermelding in overeenstemming is met de voorwaarden voorzien in de volgende artikelen betreffende commerciële praktijken.

Artikel 108

Commerciële praktijken van patiëntenbinding, ristorno's en prijsverminderingen kunnen gebruikt worden met betrekking tot geneesmiddelen mits naleving van de

Article 103

La publicité pour les produits de soins ou de santé autres que les médicaments qui peuvent être vendus en pharmacie est autorisée, pour autant qu'elle soit conforme à la dignité de la profession et à la crédibilité du pharmacien, et qu'elle ne porte pas atteinte à la qualité des soins pharmaceutiques.

Article 104

Le pharmacien ne fait la publicité que des produits vendus en pharmacie, autres que les médicaments, dont il connaît la qualité et le profil d'action.

Article 105

La publicité pour un produit vendu en pharmacie autre qu'un médicament est loyale, véridique, non trompeuse et contrôlable.

Elle contient le cas échéant les avertissements utiles, nécessaires à l'utilisation du produit.

Article 106

La publicité pour un produit vendu en pharmacie, autre qu'un médicament, reste discrète et mesurée dans sa présentation et ses modes et canaux de diffusion.

Lorsque la publicité est diffusée en dehors de la pharmacie, le pharmacien privilégie des canaux de diffusion proportionnés, qu'il maîtrise suffisamment.

Article 107

La publicité pour un produit vendu en pharmacie, autre qu'un médicament, peut inclure la mention d'une réduction de prix, d'une action promotionnelle pour ce produit ou d'une ristourne, pour autant que celle-ci satisfasse aux conditions fixées dans les articles suivants relatifs aux pratiques commerciales.

Article 108

Les pratiques commerciales de fidélisation, d'octroi de ristournes et de réductions de prix peuvent être utilisées s'agissant de médicaments moyennant le respect

toepasselijke reglementering. Voor andere in de apotheek verkochte producten zijn andere commerciële praktijken ook aanvaard, zoals promotionele acties.

Enkel voor zover al die commerciële praktijken met de nodige omzichtigheid en discretie worden toegepast, zijn ze toegelaten met dien verstande dat de essentiële regels en de waardigheid van het beroep alsook de geloofwaardigheid en de kwaliteit van de zorgverlening worden gerespecteerd.

Artikel 109

Commerciële praktijken met betrekking tot geneesmiddelen en andere in de apotheek verkochte producten mogen geen invloed hebben op de rol van de apotheker als gezondheidsraadgever en zorgverstrekker. De kwaliteit van de aangeboden diensten of producten primeert steeds waarbij de uitoefening van de artseneerbereidkunde niet gereduceerd wordt tot enkel een commerciële activiteit.

Artikel 110

Commerciële praktijken met betrekking tot geneesmiddelen en andere in de apotheek verkochte producten mogen enkel uitgevoerd worden met respect voor de volksgezondheid en in het belang van de patiënt.

De apotheker kiest voor een commerciële praktijk die aangepast is aan het betreffende product, rekening houdende met de eventuele risico's van verkeerd gebruik ervan en met zijn onschadelijkheid.

Commerciële praktijken mogen niet aanzetten tot overconsumptie van geneesmiddelen of van producten die een risico voor de gezondheid inhouden.

Artikel 111

Commerciële praktijken met betrekking tot geneesmiddelen en andere in de apotheek verkochte producten mogen niet met gelijktijdige handelingen gepaard gaan die de volksgezondheid, het welzijn en de veiligheid van de patiënt, de waardigheid, de geloofwaardigheid, de bescheidenheid en de eerlijkheid van de apotheker in het gedrang kunnen brengen.

de la réglementation en vigueur. Pour les autres produits vendus en pharmacie, d'autres pratiques commerciales sont également acceptées, telles que les actions promotionnelles.

Toutes ces pratiques commerciales ne sont admises que si elles sont appliquées avec la nécessaire réserve et avec discrétion afin de respecter les règles essentielles et la dignité de la profession, ainsi que la crédibilité du pharmacien et la qualité de dispensation des soins.

Article 109

Les pratiques commerciales relatives aux médicaments et aux autres produits vendus en pharmacie ne peuvent influencer le pharmacien dans son rôle de conseiller de santé et de dispensateur de soins. La qualité des services ou des produits offerts prévaut toujours sans que l'exercice de l'art pharmaceutique ne puisse être réduit à celui d'un commerce quelconque.

Article 110

Les pratiques commerciales relatives aux médicaments et aux autres produits vendus en pharmacie ne peuvent être menées que dans le respect de la santé publique et dans l'intérêt du patient.

Le pharmacien privilégie une pratique commerciale adaptée au produit concerné, en tenant compte des risques éventuels de mauvais usage de celui-ci et de son innocuité.

Les pratiques commerciales ne peuvent pousser à la surconsommation de médicaments ou de produits présentant un risque pour la santé.

Article 111

Les pratiques commerciales relatives aux médicaments et aux autres produits vendus en pharmacie ne peuvent être accompagnées d'agissements concomitants pouvant porter atteinte à la santé publique, au bien-être et à la sécurité du patient, à la dignité, la crédibilité, la discrétion et la probité des pharmaciens.

Artikel 112

Commerciële praktijken met betrekking tot geneesmiddelen en andere in de apotheek verkochte producten, ongeacht hun modaliteiten, komen rechtstreeks en integraal ten goede aan de patiënt, zonder zijn vrije keuze van apotheek te beperken.

Artikel 113

De praktijken voor patiëntenbinding zijn enkel toepasbaar op producten verkocht in de apotheek, zijn beperkt tot exclusief gebruik in de apotheek en mogen niet gebonden worden aan andere handelszaken.

Zij mogen geen gegevens bevatten die verband houden met het beroepsgeheim en zij mogen er evenmin toegang toe verlenen. Zij moeten de regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens respecteren.

13.5. De concurrentiepraktijken

Artikel 114

Concurrentiepraktijken mogen niet strijdig zijn met de wetgeving inzake de patiëntenrechten, de geneesmiddelen, de andere in de apotheek aangeboden producten en diensten, de bescherming van de consument en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, noch met de essentiële regels van het beroep.

Artikel 115

Concurrentiepraktijken mogen de volksgezondheid niet schaden, noch de vrije keuze van de patiënt verhinderen. Zij mogen de kwaliteit van de zorgverstrekking niet in gevaar brengen noch aanzetten tot overconsumptie.

Artikel 116

Concurrentiepraktijken mogen de eer en de waardigheid van het beroep, alsook de bescheidenheid, de geloofwaardigheid en de eerlijkheid van de apotheker niet in het gedrang brengen. Ze respecteren de confraterniteit.

Article 112

Les pratiques commerciales relatives aux médicaments et aux autres produits vendus en pharmacie, quelles qu'en soient leurs modalités, bénéficient directement et intégralement au patient, sans limiter son libre choix de la pharmacie.

Article 113

Les pratiques de fidélisation ne peuvent être appliquées qu'aux produits vendus en pharmacie, sont limitées à l'usage exclusif en pharmacie et ne peuvent être liées à d'autres commerces.

Elles ne peuvent contenir de données liées au secret professionnel, ni permettre d'y avoir accès, et doivent respecter la réglementation en matière de protection des données à caractère personnel.

13.5. Les pratiques de concurrence

Article 114

Les pratiques de concurrence ne peuvent être contraires ni à la réglementation en matière de droits du patient, de médicaments, des autres produits et services proposés en pharmacie, de protection du consommateur et de la vie privée, ni aux règles essentielles de la profession.

Article 115

Les pratiques de concurrence ne peuvent pas nuire à la santé publique, entraver le libre choix du patient, porter atteinte à la qualité des soins ou pousser à la surconsommation.

Article 116

Les pratiques de concurrence ne peuvent pas nuire à l'honneur et la dignité de la profession ainsi qu'à la discrétion, la crédibilité et la probité du pharmacien. Elles respectent la confraternité.

14. De apotheker en het internet

De bepalingen van dit deel zijn van toepassing op alle websites van apotheken, ongeacht of het gaat om een verkoopswabsite of niet.

Voor alle wettelijke en reglementaire bepalingen toepasselijk op online verkoopswabsites, zie de "[Checklist voor de opstart van een onlineapotheek](#)" die op de website van de Orde op 14 december 2017 werd gepubliceerd.

Voor deontologische verduidelijkingen betreffende online verkoopswabsites, zie de communicatie "Online activiteiten van de apotheek. Deontologische aspecten".

Artikel 117

De website, verbonden aan een voor het publiek opengestelde apotheek, vormt het virtueel verlengstuk van de apotheek en maakt er integraal deel van uit.

De apotheker blijft volledig onderworpen aan de deontologische beginselen van het beroep, ongeacht of hij zijn activiteiten uitoefent in de fysieke apotheek, dan wel via een website. Hij verstrekt in beide gevallen farmaceutische zorg op dezelfde wijze en met dezelfde kwaliteit.

De apotheker kan via de website geen andere producten, diensten en activiteiten aanbieden dan deze die toegelaten zijn in de apotheek.

Artikel 118

De website staat onder de verantwoordelijkheid van de apotheker-titularis die ervoor zorgt dat deze website in overeenstemming is met de wetgeving en de deontologie.

De apotheker-titularis is verantwoordelijk voor alle mededelingen, publicaties en informatie op zijn website, inclusief de voorgestelde "links" naar andere websites.

Deze mededelingen, publicaties en informatie moeten in overeenstemming zijn met de bepalingen van titel 13 "De apotheker, de informatie, de publiciteit en commerciële praktijken".

14. Le pharmacien et internet

Les dispositions de la présente partie sont applicables à tous les sites de pharmacie, qu'ils proposent ou non des produits à la vente.

Pour toutes les dispositions légales et réglementaires applicables aux sites de vente en ligne, voir la « [Check-list en vue du lancement d'une pharmacie en ligne](#) » publiée le 14 décembre 2017 sur le site de l'Ordre.

Pour des précisions déontologiques concernant les sites de vente en ligne, voir la communication « [Activités en ligne de la pharmacie. Aspects déontologiques](#) ».

Article 117

Le site internet attaché à une pharmacie ouverte au public constitue le prolongement virtuel de la pharmacie et en fait partie intégrante.

Le pharmacien reste entièrement soumis aux principes déontologiques de la profession, qu'il exerce ses activités dans la pharmacie physique ou par l'intermédiaire d'un site internet. Il dispense les soins pharmaceutiques de la même façon et avec la même qualité dans les deux cas.

Le pharmacien ne peut proposer sur le site internet d'autres produits, services ou activités que ceux autorisés en pharmacie.

Article 118

Le site internet fonctionne sous la responsabilité du pharmacien titulaire qui veille à ce que celui-ci soit conforme à la législation et à la déontologie.

Le pharmacien titulaire est responsable des communications, publications et information disponibles sur son site internet, en ce compris des "liens" proposés vers d'autres sites internet.

Ces communications, publications et information doivent être conformes aux dispositions du titre 13 "Le pharmacien, l'information, la publicité et les pratiques commerciales".

Artikel 119

De onthaalpagina van de website maakt, net zoals de voorgevel van de fysieke apotheek, de identificatie van de apotheek mogelijk en geeft toegang tot de inhoud van de website in een tweede stap.

Deze onthaalpagina vermeldt duidelijk minstens de naam van de apotheker-titularis, het geografisch adres, het telefoonnummer, het vergunningsnummer, de openingsuren van de apotheek en de informatie over de wachtdienst.

Artikel 120

Elke apotheker zorgt ervoor dat hij zijn onafhankelijkheid behoudt zowel ten aanzien van de vergunninghouder als binnen het apotheekteam wanneer hij zijn farmaceutische activiteiten uitoefent via een website.

Artikel 121

Het beroepsgeheim, dat in artikel 22 van deze Code wordt vermeld en waartoe elke apotheker gehouden is, wordt eveneens gerespecteerd bij de uitoefening van farmaceutische activiteiten via de website, en dit ongeacht de functies die de website biedt.

Artikel 122

De apotheker neemt alle nodige maatregelen om de naleving van de wetgeving op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te verzekeren, namelijk door het internetverkeer, hetzij via de website van de apotheek, hetzij via de elektronische adressen van de apotheek, te beveiligen.

Zie de [Verordening \(EU\) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens of Algemene Verordening Gegevensbescherming \(AVG\)](#).

Artikel 123

De website van de apotheek is een plaats voor de verstrekking van farmaceutische zorg.

Article 119

À l'image de la vitrine de la pharmacie physique, la page d'accueil du site internet permet l'identification de la pharmacie et donne, dans un deuxième temps, accès au contenu du site internet.

Cette page d'accueil mentionne au moins clairement le nom du pharmacien titulaire, l'adresse géographique, le numéro de téléphone, le numéro d'autorisation, les heures d'ouverture de la pharmacie et l'information concernant le service de garde.

Article 120

Tout pharmacien veille à maintenir son indépendance, tant à l'égard du détenteur d'autorisation qu'au sein de l'équipe officinale, lorsqu'il exerce ses activités pharmaceutiques par l'intermédiaire d'un site internet.

Article 121

Le secret professionnel, visé à l'article 22 du présent Code et auquel est tenu tout pharmacien, est également respecté lors de l'exercice des activités pharmaceutiques par l'intermédiaire du site internet, et ceci quelles que soient les fonctionnalités du site.

Article 122

Le pharmacien prend toutes les mesures nécessaires pour assurer le respect de la réglementation sur la protection de la vie privée, notamment en sécurisant le flux d'information véhiculé par internet via le site de la pharmacie ou via les adresses électroniques de la pharmacie.

Voir le [Règlement \(UE\) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données ou Règlement Général sur la Protection des Données \(RGPD\)](#).

Article 123

Le site internet attaché à la pharmacie constitue un lieu de dispensation de soins pharmaceutiques.

De apotheker kiest een sobere en functionele voorstelling van de website in zijn geheel.

Wanneer producten te koop worden aangeboden, voorziet de site in elk geval een mogelijkheid tot interactieve en geïndividualiseerde dialoog tussen de apotheker en de patiënt.

Voor verduidelijkingen betreffende de dialoog met de patiënt op online verkoop-websites, zie de communicatie "Online activiteiten van de apotheek. Deontologische aspecten".

Artikel 124

Aangezien de online apotheek het virtuele verlengstuk van de fysieke apotheek is, bevatten alle elektronische identificatiegegevens die de apotheek gebruikt naar het publiek toe, zoals het e-mailadres, de domeinnaam en de URL, minstens hetzij de naam van de apotheker-titularis, hetzij de naam van de apotheek zoals geregistreerd in het kadaster van apotheken bij het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten. Deze identificatiegegevens mogen geen termen bevatten die de geloofwaardigheid van de apotheker en de waardigheid van het beroep aantasten.

Wanneer producten te koop worden aangeboden op zijn website informeert de apotheker de Orde over alle in alinea 1 van dit artikel vermelde elektronische identificatiegegevens.

Le pharmacien privilégie une présentation sobre et fonctionnelle du site internet dans sa globalité.

Lorsque la vente de produits est proposée, le site internet prévoit dans tous les cas une possibilité d'échanges interactifs et individualisés entre le pharmacien et le patient.

Pour des précisions sur l'organisation des échanges avec le patient sur les sites de vente en ligne, voir la communication « Activités en ligne de la pharmacie. Aspects déontologiques ».

Article 124

La pharmacie en ligne étant le prolongement virtuel de la pharmacie physique, toutes les données d'identification électronique que le pharmacien utilise à l'égard du public, telles que l'adresse de courrier électronique, le nom de domaine et l'URL du site internet de la pharmacie, reproduisent au moins le nom du pharmacien titulaire ou celui de la pharmacie tel qu'enregistré auprès du cadastre des pharmacies de l'Agence Fédérale des Médicaments et des Produits de Santé. Ces données d'identification ne peuvent comporter des termes portant atteinte à la crédibilité du pharmacien et à la dignité de la profession.

Lorsque la vente de produits est proposée sur son site internet, le pharmacien informe l'Ordre de toutes les données d'identification reprises à l'alinéa premier du présent article.

DEEL III. SLOTBEPALINGEN

Artikel 125

Deze Code treedt in werking op 1 januari 2020 en vervangt alle bepalingen van toepassing op die datum.

PARTIE III. DISPOSITIONS FINALES

Article 125

Le présent Code entre en vigueur le 1er janvier 2020 et remplace les dispositions en vigueur à cette date.

Criteria met betrekking tot artikel 87 van de Code van farmaceutische plichtenleer

Artikel 87 van de Code van farmaceutische plichtenleer bepaalt :

"In overeenstemming met de wettelijke en reglementaire bepalingen, kunnen in de apotheek naast geneesmiddelen enkel producten en diensten, bestemd voor de preventie, het behoud en/of het herstel van de menselijke of dierlijke gezondheid, en bestemd voor het welzijn van de patiënt, aangeboden worden.

De onschadelijkheid van deze producten, de kwaliteit ervan, evenals de kwaliteit van de aangeboden diensten, zijn door de apotheker gekend.

De apotheker waakt erover dat deze producten en diensten beantwoorden aan de bestaande reglementering en wetgeving evenals aan de criteria toegevoegd als bijlage bij deze Code."

CRITERIA

Naast de producten waarvan de aflevering is voorbehouden aan de voor het publiek opengestelde apotheken en de ziekenhuisapotheken kunnen in een apotheek enkel producten en diensten aangeboden worden die bestemd zijn voor de preventie, het behoud en/of het herstel van de gezondheid en voor het welzijn van de patiënt. De producten mogen in geen geval voorgesteld worden als een geneesmiddel, noch tot verwarring leiden. Het aanbieden van de producten en de presentatie ervan moet beantwoorden aan het vertrouwensimago van de apotheker en aan zijn geloofwaardigheid bij de bevolking.

De Orde heeft zich meermaals uitgesproken over de verenigbaarheid van bepaalde producten met deze criteria. De adviezen werden gepubliceerd op de website www.ordederapothekers.be.

Bovendien heeft de Nationale Raad in juli 2003 op verzoek van de toenmalige Minister van Volksgezondheid een classificatie opgesteld van de producten die geen geneesmiddelen zijn en die in de officina aanwezig mogen zijn. Deze louter indicatieve lijst wordt hieronder opgenomen.

CATEGORIEËN

- **Categorie I :**
de producten bestemd voor bijzondere voeding conform het K.B. van 18 februari 1991 betreffende voedingsmiddelen bestemd voor bijzondere voeding, in voorkomend geval genotificeerd bij het Directoraat-generaal Dier, Plant en Voeding van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.
- **Categorie II :**
de zoetmiddelen en dieetzouten.
- **Categorie III :**
nutriënten, conform het K.B. van 3 maart 1992 betreffende het in de handel brengen van nutriënten en van voedingsmiddelen waaraan nutriënten werden toegevoegd en voorafgaand genotificeerd bij het Directoraat-generaal Dier, Plant en Voeding van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.
- **Categorie IV :**
voedingsmiddelen, die uit planten of plantenbereidingen samengesteld zijn of deze bevatten, conform het K.B. van 29 augustus 1997 betreffende de fabricage van en de handel in voedingsmiddelen die uit planten of uit plantenbereidingen samengesteld zijn of deze bevatten, voorafgaand genotificeerd bij het Directoraat-Generaal Dier, Plant en Voeding van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.
- **Categorie V :**
de antiseptica, ontsmettingsmiddelen, insecticiden en acariciden, bestrijdingsmiddelen, bestemd om voor mens en dier te worden aangewend (KB van 6 mei 1922).
- **Categorie VI :**
de producten voor ontsmetting van de omgeving, insectenverdelging en ontrating conform het K.B. van 22 mei 2003 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van biociden.
- **Categorie VII :**
contactlenzen en de producten bestemd voor het onderhoud, het bewaren of het aanbrengen ervan.

- **Categorie VIII :**
de dermo-cosmetische producten en toebehoren.
- **Categorie IX :**
de producten bestemd voor lichaamshygiëne.
- **Categorie X :**
kleefpleisters en bandagisterieproducten zoals:
 - hydrofiele watten, gaas, compressen, wieken, windels, absorberende en beschermende verbanden, pleisters, enz.
 - likdoornpleisters, eeltpleisters, enz.
 - bandagisterie-artikelen ter preventie of posttraumatisch, steun- en spataderkousen, anti-trombosekousen.
- **Categorie XI :**
de apparaten voor orthopedie en de gehoorprothesen.
- **Categorie XII :**
medische en biomedische voorzieningen zoals:
 - Benodigheden nodig voor het toedienen van geneesmiddelen: spuiten, naalden, aërosolapparaten, enz.,
 - incontinentiemateriaal,
 - materiaal voor borstvoeding, toedienen van melk,
 - stomamateriaal,
 - materiaal om het contact te beperken in geval van atopie,
 - thuiszorgmateriaal,
 - materiaal voor artsen en verpleegkundigen,
 - steriel materiaal.
- **Categorie XIII :**
de producten, reagentia en apparaten voor diagnose, die een biologische controle en een therapeutisch gevolg via onmiddellijke aflezing mogelijk maken, verpakt met het oog op de verkoop aan het publiek en bestemd voor de medische diagnose of zwangerschapsdiagnose (thermometers, bloeddrukmeters , glucometers, zwangerschapstesten e.a.).
- **Categorie XIV :**
de producten die aan het publiek aangekondigd worden als conform met de farmacopee.
- **Categorie XV :**
farmaceutische confiserie (indien deze producten planten bevatten, is het K.B. van 29 augustus 1997 betreffende de fabricage van en de handel in voedingsmiddelen die uit planten of uit plantenbereidingen samengesteld zijn of deze bevatten van toepassing).
- **Categorie XVI :**
ondersteunende informatie m.b.t. preventie, gezondheidsopvoeding en het correct gebruik van geneesmiddelen.
Deze informatiedragers worden gratis ter beschikking gesteld van het publiek en dragen geen publicitair karakter.

Critères relatifs à l'article 87 du Code de déontologie pharmaceutique

Article 87 du Code de déontologie pharmaceutique :

« Outre les médicaments, et suivant les dispositions légales et réglementaires, seuls peuvent être proposés en pharmacie les produits et services destinés à la prévention, au maintien et/ou au rétablissement de la santé humaine ou animale, ainsi qu'au bien-être du patient.

L'innocuité de ces produits, leur qualité ainsi que celle des services offerts sont connues du pharmacien.

Le pharmacien veille à ce que ces produits et services répondent aux réglementations et législations existantes ainsi qu'aux critères fixés en annexe au présent Code ».

CRITERES

À côté des produits dont la délivrance est réservée aux pharmacies ouvertes au public et aux pharmacies hospitalières, ne peuvent être proposés en officine que des produits et des services destinés à la prévention, au maintien et/ou au rétablissement de la santé ainsi qu'au bien-être du patient. Les produits ne peuvent en aucun cas être présentés comme médicament, ni prêter à confusion. L'offre et la présentation des produits doivent correspondre à l'image de confiance du pharmacien et à sa crédibilité auprès de la population.

L'Ordre s'est prononcé à plusieurs reprises sur la compatibilité de certains produits avec ces critères. Les avis rendus peuvent être retrouvés sur le site www.ordredespharmaciens.be.

En outre, en juillet 2003, à la demande du Ministre de la Santé de l'époque, le Conseil national a établi une classification des produits autres que les médicaments qui peuvent trouver une place en officine. Cette liste est reprise ci-dessous à titre indicatif.

CATEGORIES

- **Catégorie I :**
les produits destinés à une alimentation particulière conformément à l'A.R. du 18 février 1991 relatif aux denrées alimentaires destinées à une alimentation particulière, notifiés le cas échéant auprès de la Direction-Générale Animaux, plantes et alimentation du Service Public Fédéral Santé publique, Sécurité de la chaîne alimentaire et Environnement.
- **Catégorie II :**
les édulcorants et sels de régime.
- **Catégorie III :**
les nutriments, conformément à l'A.R. du 3 mars 1992 concernant la mise dans le commerce de nutriments et de denrées alimentaires auxquelles des nutriments ont été ajoutés et notifiés préalablement auprès de la Direction-Générale Animaux, plantes et alimentation du Service Public Fédéral Santé publique, Sécurité de la chaîne alimentaire et Environnement.
- **Catégorie IV :**
les substances alimentaires qui contiennent des plantes ou des préparations végétales, conformément à l'A.R. du 29 août 1997 relatif à la fabrication et au commerce de denrées alimentaires composées ou contenant des plantes ou préparations de plantes, préalablement notifiées auprès de la Direction-Générale Animaux, plantes et alimentation du Service Public Fédéral Santé publique, Sécurité de la chaîne alimentaire et Environnement.
- **Catégorie V :**
les antiseptiques, les désinfectants, les insecticides et acaricides et répulsifs, destinés à l'homme et l'animal (Loi du 24 février 1921 et A.R. du 6 mai 1922).
- **Catégorie VI :**
les produits pour la désinfection des lieux, l'extermination des insectes et la dératisation conformément à l'A.R. du 22 mai 2003 concernant la mise sur le marché et l'utilisation des produits biocides.
- **Catégorie VII :**
les lentilles de contact et les produits destinés à leur entretien, conservation et application.

- **Catégorie VIII :**
les produits dermo-cosmétiques et accessoires.
- **Catégorie IX :**
les produits destinés à l'hygiène corporelle.
- **Catégorie X :**
sparadraps et produits de bandagisterie tels que :
 - ouate hydrophile, gaze, compresses, mèches, bandages, pansements absorbants et protecteurs, etc.
 - coricides, emplâtres pour durillons, etc.
 - articles de bandagisterie pour prévention ou usage posttraumatique, bas de contention, bas antivarices, bas antithromboses.
- **Catégorie XI :**
les appareils orthopédiques et auditifs.
- **Catégorie XII :**
les dispositifs médicaux et biomédicaux, e.a. :
 - les accessoires nécessaires à l'administration du médicament : seringues, aiguilles, appareils aérosols, etc.
 - matériel pour incontinents,
 - matériel pour allaitement, administration de laits,
 - matériel pour stomies,
 - matériel pour limiter le contact en cas d'atopie,
 - matériel pour soins à domicile,
 - matériel pour médecins et infirmiers,
 - matériel stérile.
- **Catégorie XIII :**
les produits, réactifs et appareils de diagnostic, qui rendent un contrôle biologique et un traitement thérapeutique possible par la lecture immédiate, conditionnés en vue d'une vente directe au public et destinés au diagnostic médical ou au diagnostic de grossesse (entre autres thermomètres, tensiomètres, glucomètres, test de grossesse).
- **Catégorie XIV :**
les produits qui sont annoncés au public comme étant conformes à la pharmacopée.
- **Catégorie XV :**
la confiserie pharmaceutique (si ces produits contiennent des plantes, l'A.R. du 29 août 1997 relatif à la fabrication et au commerce de denrées alimentaires composées ou contenant des plantes ou préparations de plantes est d'application).
- **Catégorie XVI :**
supports d'information relatifs à la prévention, à l'éducation de santé et à l'utilisation correcte de médicaments. Ces supports sont tenus gratuitement à la disposition du public et n'ont pas de caractère publicitaire.

CONCORDANTIETABELLEN / TABLES DE CONCORDANCE

1. Oude nummering - Nieuwe nummering / Ancienne numérotation - Nouvelle numérotation

Oude nummering / Ancienne numérotation	Nieuwe nummering / Nouvelle numérotation
Inleiding / Introduction	Inleiding / Introduction
Deel I. / Partie I.	Deel I. / Partie I.
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
Deel II. / Partie II.	Deel II. / Partie II.
1.	1.
1.1.	1.1.
17	17
18	18
19	19
1.2.	1.2.
20	20
21	21
22	22
23	23
1.3.	1.3.
23bis	24
2.	2.
2.1.	2.1.
24, lid/al. 1	25
24, lid/al. 1	26
25	27
26	28
27	29
27bis	30

2.2.	2.2.
28	31
29	32
30	33
3.	3.
31	34
32	35
33	36
34	37
35	38
36	39
37	40
38	41
39	42
40	43
41	44
42	45
43	46
44	48
45	49
46	47
4.	4.
47	50
48	51
49	52
50	53
51	54
52	55
53	56
54	57
55	58
56	artikel opgeheven in 2010 / article supprimé en 2010
5.	5.
57	59
58	60
59	61
60	62
6.	6.
61	63
62	64
7.	7.
63	65
8.	8.
64	67
65	66

66	68
67	69
9.	9.
68	70
69	71
70	72
10.	10.
71	73
72	74
73	75
73bis	76
11.	11.
11.1.	11.1.
74	77
11.2.	11.2.
75	80
76	81
77	82
78	83
79	78
80	84
81	85
82	86
11.3.	11.3.
83	87
12.	12.
84	88
13.	13.
85	91
13.1.	
86	95
87	94
88	100
89	96
90	97
13.2.	
91	99
92	93
93	92
94	artikel opgeheven in 2010 / article supprimé en 2010
14.	14.
95	117
96, lid/al. 1-3	118
96, lid/al. 4	119
97	120

98	121
99	122
99bis	artikel opgeheven in 2020 / article supprimé en 2020
99ter	123
99quater	124
15.	15.
100	102
101	89
102	90
15.1.	13.5.
103	114
104	115
105	116
15.2.	
106	108
107	111
108	109
109	artikel opgeheven in 2020 / article supprimé en 2020
110	110
111	112
15.3.	
112	artikel opgeheven in 2020 / article supprimé en 2020
113	artikel opgeheven in 2020 / article supprimé en 2020
114	artikel opgeheven in 2020 / article supprimé en 2020
115	113
Deel III// Partie III.	Deel III// Partie III.
125	125

2. Nieuwe nummering - Oude nummering / Nouvelle numérotation - Ancienne numérotation

Nieuwe nummering / Nouvelle numérotation	Oude nummering / Ancienne numérotation
Inleiding / Introduction	Inleiding / Introduction
Deel I. / Partie I.	Deel I. / Partie I.
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
Deel II. / Partie II.	Deel II. / Partie II.
1.	1.
1.1.	1.1.
17	17
18	18
19	19
1.2.	1.2.
20	20
21	21
22	22
23	23
1.3.	1.3.
24	23bis
2.	2.
2.1.	2.1.
25	24, lid/al. 1
26	24, lid/al. 1
27	25
28	26
29	27
30	27bis
2.2.	2.2.
31	28

32	29
33	30
3.	3.
34	31
35	32
36	33
37	34
38	35
39	36
40	37
41	38
42	39
43	40
44	41
45	42
46	43
47	46
48	44
49	45
4.	4.
50	47
51	48
52	49
53	50
54	51
55	52
56	53
57	54
58	55
5.	5.
59	57
60	58
61	59
62	60
6.	6.
63	61
64	62
7.	7.
65	63
8.	8.
66	65
67	64
68	66
69	67

9.	9.
70	68
71	69
72	70
10.	10.
73	71
74	72
75	73
76	73bis
11.	11.
11.1.	11.1.
77	74
78	79
79	Nieuw / Nouveau
11.2.	11.2.
80	75
81	76
82	77
83	78
84	80
85	81
86	82
11.3.	11.3.
87	83
12.	12.
88	84
13.	13.
13.1.	
89	101
90	102
91	85
92	93
93	92
13.2.	
94	87
95	86
96	89
97	90
13.3.	13.3.
98	Nieuw / Nouveau
99	91
100	88
101	Nieuw / Nouveau
13.4.	13.4.
102	100

103	Nieuw / Nouveau
104	Nieuw / Nouveau
105	Nieuw / Nouveau
106	Nieuw / Nouveau
107	Nieuw / Nouveau
108	106
109	108
110	110
111	107
112	111
113	115
13.5.	13.5.
114	103
115	104
116	105
14.	14.
117	95
118	96, lid / al. 1-3
119	96, lid / al. 4
120	97
121	98
122	99
123	99ter
124	99quater
Deel III// Partie III.	Deel III// Partie III.
125	125

